

SIIVEKÄS

1-2 • 1989

10. vsk.

POHJOIS-SAVON LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS KUIKKA

SIIVEKÄS 1—2 • 1989 10. vsk.

Julkaisija: Pohjois-Savon Lintutieteellinen Yhdistys Kuikka

Vastaava toimittaja: Raimo Pakarinen

Toimitussihteeri: Kalle Ruokolainen

Yhdistyksen osoite: PL 205, 70101 Kuopio

Painopinnan valmistus: Grafars, Kuopio
Paino: Karisprint ky — 1990

Sisällys

Pääkirjoitus	1
MARKKU UKKONEN: Pohjois-Savon linnuston faunistinen kat- saus 1988	2
EELIS RISSANEN: Kevätmuutto 1987 Pohjois-Savossa	20
PSLTY Kuikan jäsenluettelo	30

Kansikuva: härkälintu (Veli-Matti Väänänen)

Siivekkään tilaaminen ja jakelu. Jaetaan PSLTY Kuikan jäsenille. Lehden voi tilata myös jäseneksi liittymättä. Tilausmaksu 40 mk maksetaan tilille PSP KU 660682-2. Ilmestyy kahtena numerona vuodessa. Osoitteenmuutokset: Pekka Tenhunen, Koivulahti, 71210 Tuusjärvi.

Siivekäs kymmenen vuotta

Siivekäs on ollut pikemmin maassa kuin lennossa. Kymmenvuotisjuhlat vietettiin hiljaisuudessa. Vaarana on jo ollut tulla luokitelluksi epäsiivelliseksi julkaisuksi.

Siivettämyys on kuitenkin huomattava turvallisuusriski. Lentokykynsä menettäneellä lintulajilla sukupuuttoon kuoleminen todennäköisyys on viimeisinä vuosisatoina ollut moninkertainen lentokykyisiin siivekkäisiin nähden. Siivettömällä ruokilla ja Mauritiuksen drontilla on paljon kohtalotovereita. Emme siis vaihda nimeä Siivettömäksi, emme edes Siipirikoksi; senhän on itäisen naapurimaakuntamme lintuyhdistys varannut omalle lehdelleen nimeksi.

Tämä numero muodostaa ilmestyessään edellisvuoden 1989 vuosikerran. Vuoden 1990 vuosikertaan (lehden 11.) tulevat kuulumaan numerot 1 ja 2. Kaksinurneroisuus on tavoitteena sen jälkeenkin. Ajankohtaisuus siitä kärsii, mutta parannusta nykytilanteeseen on odotettavissa. Toisaalta kevätkausausta lienee hauska lukea keväällä, vaikka se olisi kolmenkin vuoden takainen. Katsauksien valmistumista tiettyyn numeroon ei aiota odotella, vaan pyritään vakiinnuttamaan kevät- ja syysnumeron aikataulu. Tämän numeron tolkuton viivästyminen ei muuten johdu katsausten kirjoittajista, vaan siitä vastaa vastaava toimittaja aikomatta silti vielä erota; ilonne lehden ilmestymisestä yltää kuitenkin harminne sen viivästymisestä, hyvät lukijat!

Siivekäs pyrkii siis kohoamaan, tuskin kuitenkaan aivan entiselle tasolle. Kannattaa tyytyä siihen mitä saa, eikä pidä vaatia harrastajatovereilta kovin raskasta raportointia. Tavoitteena on lentää matalalla, ei pudota korkealta.

Raimo Pakarinen

Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1988

MARKKU UKKONEN

Jo reilun vuosikymmenen ajan faunistisen katsauksen vilkaisu on kuulunut pohjoissavolaisen lintuharrastajan vuosikiertoon yhtä ehdottomasti kuin varis pinnamiehen vuodenpinnaalalle. Järjestyksessään kolmastoista Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus tarjoo tällä kertaa luettevaksenne vuoden 1988 havainnot tietyistä maakunnasamme vähälukuisena tavattavista lajeista. Aikaisempia katsausartikkeleita haikailevat löytävät ne Savon Luonnosta (9: 24—38, 10: 68—91, 11: 43—45) ja Siivekkästä (1: 40—47, 2: 52—66, 3: 47—55, 4: 56—65, 5: 57—63, 6: 42—52, 7: 42—55, 8: 65—78, 9: 10—26).

Havainnot kerättiin viimeistä vuotiaan "vanhan" keräysluettelon (ks. Siivekäs 7: 60—61, yht. 95 lajia) mukaisesti. Lajeista pyydettiin lähettämään joko kaikki havainnot (56 lajia), pesimäaikaiset havainnot (30) tai vain havainnot pesimäpaikoista (9). Vanhoja havainnot otetaan vastaan taannehtivasti edelleenkin tämän keräysluettelon mukaisesti.

Havaintojen keruualueena on edelleenkin Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton yhtenäiskoordinaatin rajaama Pohjois-Savon havaintojen keräilyalue, joka vastaa pääpiirteissään Kuopion läänin (mukana myös pieniä osia mm. Oulun läänistä).

Tässä katsauksessa ovat mukana myös alueellisista rariteeteista (luettelo ks. Siivekäs 7: 27) tehdyt havainnot, joista laaditut ilmoituslomakkeet alueellisen harvinaisuustoimikunta (AHK) on tarkistanut ja hyväksynyt. AHK poisti vuoden 1988 alusta lähtien tarkistettavien joukosta seuraavat AHK-luettelon lajit/havainnot (vuosien 1983—87 ha-

vainnoista AHK-ilmoitus ja AHK:n hyväksyntä vaaditaan edelleenkin näistä lajeista/havainnoista ennen havainnon julkaisua): pikku-uikun talvikauden havainnot, kaul ushaikara (aikaisemmin kaan ei ilmoitusta vaadittu soidinääntelevistä yksilöistä), luhtakana, isosirrin Siilinjärven Raasion ja Mustin syyshavainnot, jänkäsirriäinen, merilokki, harjalintu, viitasirkkalintu, luhtakerttunen, pikkuvarpunen, nokkavarpunen ja kirjo- siipikäpylintu.

Myöhemmin AHK-listaa remontoitiin vielä lisää, ja tämä uusi AHK-lajiluettelo, jota noudatetaan v. 1989 alusta alkaen, on sisällytetty uuteen faunistiseen keräysluetteloon, joka siis löytyy tästä lehdestä. Selvyyden vuoksi luettelossa on esitetty myös mistä vanhoista havainnoista AHK vaatii havaintoilmoituslomakkeen täyttämisen. Katsauksesta löytyvät myös SLY:n rariteettikomitean (RK) hyväksymät Pohjois-Savon havainnot valtakunnallisista harvinaisuuksista vuodelta 1987 ja vuoden 1988 ne havainnot, joista RK:n hyväksyntä on tiedossa. Vanhan tavan mukaisesti katsauksen loppuun on kerätty joukko muitakin mielenkiintoisia aiempien vuosien havainnot, jotka olen saanut käyttööni vasta edellisen faunistisen katsauksen puhtaaksikirjoittamisen (maaliskuu -88) jälkeen.

Kaikki ilmoitetut faunistiset havainnot sekä AHK:n ja RK:n hyväksymät havainnot arkistoidaan entiseen tapaan Kuopion luonnontieteellisen osaston faunistiseen havaintokortistoon.

Tässä raportissa ei käsitellä havaintoja seuraavista "vanhan" faunistisen keräysluettelon lajeista: kuikka, heinätavi,

jouhisorsa, lapasorsa, punasotka, isokoskelo, varpushaukka (lukuunottamatta pesimäaikaisia havainnot), kalasääski, kurki, harmaalokki, pikkulokki, kesykyhky, tervapääsky, korppi, sinitiainen, koskikara (lukuunottamatta pesimäaikaisia havainnot) ja viherpeippo. Näistä lajeista julkaistaan yhteenvetoja pidemmältä ajanjaksolta. Näin on tarkoitettu kerätä tietoja mm. lajien esiintymismuutoksista ja pesimäpaikoista suojelunäkökohtia silmälläpitäen. Aikaisemmista faunistisista katsauksista poiketen tässä katsauksessa käsitellään myös havainnot nokikanasta, palokärjestä ja pesimäaikaiset havainnot varpushaukasta.

Havainnot satunnaistalvehtijoista julkaistaan omissa talvikatsauksissaan (1987/88 ja 1988/89). Pesimäaikaisista pöllöhavainnoista sekä Siilinjärven Raasion ja Mustin syksyisistä kahlaajahavainnoista ollaan laatimassa omat raportit, joissa ruoditaan ko. havainnot yksityiskohtaisemmin kuin tässä katsauksessa.

Seuraavien lintuharrastajien nimet (suluissa käytetyt nimilyhenteet) löytyvät lähetetyiltä havaintopapereilta ja Siilinjärven Raasioon sijoitetusta postilaatikkovihkosta, josta koottiin — AHK- ja RK-havainnot lukuunottamatta — Raasion ja Mustin syyshavainnot:

Risto Aartonen (RA), Erkki Björk (EB), Mika-Petri Harju (MPH), Aimo Hartikainen (AH), Pertti Hartikainen (PHA), Juhani Haukka (JH), Pekka Helo (PHe), Osmo Huupponen (OH), Timo Hämäläinen (THm), T. Härkönen (THr), Harri Hölttä (HH), Timo Immonen (TI), Eero Jalkanen (EJ), Kauko Jalkanen (KJa), Tuomo Jalkanen (TJa), T. Jokinen (TJo), Silveri Jussila (SJ), Kai Jäderholm (KJä), Ari Jäntti (AJ), Martti Järnfors (MJ), Pertti Kaarakainen (PK), Timo Kauppinen (TK), Jaakko Kettunen (JKe), Jorma Knuutinen (JKn), Raimo Knuutinen (RK), Heikki Kotilainen (HKo), Janne Kumpulainen

(JKu), Hannu Kärkkäinen (HKä), Jaakko Laasanen (JL), Paavo Liimatta (PL), Antero Lindholm (AL), Martti Linkola (ML), Niko Nurmi (NN), Markku Paananen (MPa), Raimo Pakarinen (RP), Erkki Partanen (EP), Matti Pellinen (MPe), J. Piipponen (JPi), Jyrki Pynnönen (JPy), Petro Pynnönen (PP), Juha Pääkkönen (JPä), Esko Rintamäki (ERn), Eelis Rissanen (ERs), Juhani Rissanen (JR), Kari Rissanen (KRi), Kalle Ruokolainen (KRu), Timo Ruotsalainen (TR), Pertti Räsänen (PR), Kari Saukkonen (KSa), Eino Savolainen (ES), Hannu Siikavirta (HSi), Kauko Sikström (KS), Uolevi Skarén (US), Harri Soninen (HSo), Veli-Matti Sorvari (VMS), Jorma Tuomainen (JT), Olli-Pekka Turunen (OPT), Markku Ukkonen (MU), Teuvo Vepsäläinen (TVe), Esko Vesanen (EV), Jouni Vesanen (JVe), Maarit Vesanen (MV), Jorma Vickholm (JVi), Viljo Viik (VV), Teemu Väänänen (TVä), Juha Väättäinen (JVä).

Jokainen yllämainituista henkilöistä ansaitsee lämpimän kiitoksen uurastuksestaan. Monilta harrastajilta saatiin vain osa henkilön vuoden aikana tekemistä faunistisista havainnoista (esim. vain pöllöhavainnot ja/tai talvikauden 1987/88 havainnot jne.), mikä täytyy muistaa mm. tulkitessaan havaintojen alueellista jakaantumista eri lajien ja vuodenaikojen välillä. Aktiivisimmin havainnoituja alueita olivat v. 1988 Siilinjärven—Nilsian—Varpaisjärven alue, Sonkajärven Sukevan ympäristö, Varkaus ympäristöineen, Kuopio ja Rautalampi.

Entiseen tapaan katsaukseen saatiin mukaan myös tiedot Kuopion museon luonnontieteelliselle osastolle ilmoitettua tai kuolleena toimitettua linnusta (lyhenne mus.). Museo-aineiston keruu-urakan hoiti Eino Savolainen. Muutamista helposti tunnettavista lajeista on otettu mukaan myös ns. maallikkohavainnot, joiden lajimääritys on pystytty varmentamaan. Näiden havaintojen

yhteydessä on esitetty havainnon tekijän lisäksi myös havainnon varmistaja ja ilmoittaja (esim. H. Havaitsija/MU).

Eräiden pesimärauhaa vaativien/ uhanalaisten lajien kohdalla ei ole ilmoitettu kuntaa tarkempaa havaintopaikkaa. Havaintojen yhteydessä havainnoijat on lueteltu aakkosjärjestyksessä lukuunottamatta RK- ja AHK-lajihavaintoja, joiden kohdalla ilmoituslomakkeen tekijän nimi on ensin.

Toivoisin edelleen, että lähettäessäsi faunistisia havaintoja ilmoittaisit ovatko kaikki ko. vuoden faunistiset havaintosi merkittynä lähettämillesi papereille vai oletko lähettänyt osan havainnoistasi muihin katsauksiin (esim. pöllökatsaukseen, talvilintukatsaukseen), etkä ole kirjoittanut näitä havaintoja uudestaan muiden faunististen havaintojen mukaan. Muistathan ilmoittaa myös huomauttasi virheistä tai puutteista faunistisissa katsauksissa. Jatkossa voit lähettää faunistiset havaintosi suoraan MU:lle (osoite löytyy mm. jäsentiedotteista).

Käytetyt lyhenteet

k	= lajeista kerätään kaikki havainnot (lajinimen jäljessä)
p	= lajista kerätään pesimäaikaiset havainnot (lajinimen jäljessä)
*	= esitetyt havainnot AHK:n tarkistamia ja hyväksymiä
**	= esitetyt havainnot RK:n tarkistamia ja hyväksymiä
p	= paikallinen
m	= muuttava
kiert	= kiertelevä
r	= rengastettiin
Ä	= laulava tai soidinääntelevä
ä	= muuten ääntelevä
1kv	= ensimmäisellä kalenterivuodellaan oleva lintu
2kv	= toisella kalenterivuodellaan oleva lintu
+1kv	= ennen kuluva kalenterivuotta syntynyt lintu jne.
ad	= aikuinen (vanha)
subad	= esiakuinen

juv	= nuori tai nuoruuspukuinen
pull	= pesä- tai maastopoikanen
jp	= juhlapukuinen
tp	= talvipukuinen
vp	= vaihtopukuinen
♀-puk.	= naaraspukuinen

Havainnot lajeittain

Kaakkuri *Gavia stellata* (k). Suonenjoen perinteinen pesimälampi asumaton (ML, RP), toisella, uudella reviirillä kaksi poikasta tuottanut myöhäinen (uusinta)pesintä (RP). Koko maakunnan pesivän kannan tilasta kaivattaisiin tietoa.

Pikku-uikku *Tachybaptus ruficollis* (k)*. Havaintoja kolmesta yksilöstä: n. 20. 1.-ainakin 18. 3. 1 tp ad p Leppävirta Sorsakoski (HKä ym.), 24. 9. 1 ad p Siilinjärvi Kasurila (MU, ERs, JR & KRi) ja ainakin 3. 12. lähtien läpi joulukuun 1 p Suonenjoki Kruununsilta (monet). Havaintojen määrä tavanomainen. AHK ei ole käsitellyt Suonenjoen havaintoa (AHK käsittelee v. 1988 alkaen vain talvikauden 1. 12.—15. 3. ulkopuolella tehdyt havainnot).

Härkälintu *Podiceps griseigena* (k). Kaikki ilmoitettut havainnot: 14.—16. 5. 1 A Siilinjärvi (MU), 15. 5.—25. 8. 2 p (+ Ä) (ilmeinen pesintä) Suonenjoki Iisvesi Rieponniemi (TJa), 21. 5. 2 p. Kuopio Puutossalmi (AH & JKe), 24. 5. 1 Ä Rautalampi Iisvesi Hietaharju (TJa), 26. 5. lähtien 2 pesää Varkaus Ruokojärvi (HKO, JT), 11. 6. 1 Ä Kuopio Kuhanen (EB), kesäkuussa epäonnistunut pesintä Tervo Iisvesi Tuomionniemi (ML), 7. 7. ♂♀ Tervo Iisvesi Lassinluoto (ML), ja 12. 8. 1 as p Sonkajärvi Sukevanjärvi (VMS). Lisäksi Kuopion museolle toimitettiin seuraavat kalaverkkoihin menehtyneet yksilöt: 17. 5. Varkaus Ruokojärvi, 17. 5. Rautalampi Niinivesi, 19. 5. Rautalampi Niinivesi ja 16. 7. Pielavesi lammassalonkylä.

Mustakurkku-uikku *P. auritus* (p). Varmoja pesintöjä tuli tietoon vain neljältä paikalta: 2 pesivää ♂♀ Varkaus Ruokojärvi (HKO), 1 ♂♀ + 2 juv Sonkajärvi Koivujärvi (VMS, JT), 16. 7.—10. 8. enimmillään 1 ad + 4 juv Siilinjärvi Musti (monet) ja 26. 7. 2 poikuetta Vieremä Kaatiainen (VMS). Lisäksi seuraavat pesimäaikaiset havainnot: 18. 5. 2 p Keitele

Ylimmäinen Lahnastanjärvi (JT), 21. 5. 2 p Kuopio Riistaveden lintujärvet (AH & JKe), 21. 5. 2 p + 1 p Sonkajärvi Ala- ja Ylä-Venäjänjärvi (VMS), 7. 6. 1 p + 1 p Rautavaara Ahvenisenlampi (JT) ja 31. 7.—17. 8. 1 ad + 1 juv p Siilinjärvi Raasio (monet). Raasion linnut olivat todennäköisesti läheisen Mustin tekoaltaan pesijöitä.

Merimetso *Phalacrocorax carbo* (k). Syysmuuttokaudelta kolme havaintoa: 28. 8. 7 m SSW Kuopio Puutossalmi (JPY), 14. 9. 1 m SE Rautalampi Etelä-Saikari (TJa) ja 22. 9. 1 ad p Kuopio Kelloniemi (HKO). Viime vuosina merimetsoja on nähty varsin niukasti esimerkiksi 1980-luvun alkuvuosiin nähden (mm. 1983 28 yks. ja 1984 27 yks.).

Kaulushaikara *Botaurus stellaris* (k). Vain yksi puhkuja vakiopaikaltaan kirjattiin muistiin: n. 10. 5. alkaen ainakin kesäkuulle saakka 1 Ä Lapinlahti kk:n ympäristö ympäristö (JPä, P. Rihti/HH). Lintu kierteli laajalti ja äänteli mm. Akkalansalmella ja Koivuniemessä.

Kattohaikara *Ciconia ciconia* (k)*. Lämmin toukokuu eksytti ainakin kaksi parvea Pohjois-Savon maisemiin: 18. 5. 6 m NW Rautalampi Vaajasalmi (RP) ja 28. 5. 2 ad p Kiuruvesi Kalliokylä (THm & SJ) Kaikista katsausvuoden kattohaikarahavainnoista ei ole toistaiseksi täytetty AHK-ilmoitusta. Rautalamilla leijunut parvi on yksi suurimmista Pohjois-Savossa tavatuista kattohaikaraparvista (suurin parvi 10 yks. 10. 5. 1978 Vesan- to). 1980-luvulta on nyt tiedossa yhteensä 10 havaintoa yhteensä 22 yksilöstä.

Laulujoutsen *Cygnus cygnus* (p). Pesä- ja poikuehavaintoja ilmoitettiin vain lajin tunnetuista pohjoissavolaisilta esiintymisalueilta maakuntamme pohjos- ja länsiosista: Keitele 1 munapesä (JT), Sonkajärvi 2 poikuetta (VMS, JT) ja Vieremä 1 poikue (VMS). Lisäksi kesäkuun alun havainto paikallisista linnuista (3 yks.) (THm) ja syyskuun alun havainto nuoresta joutsenesta (A. Piippo/THm) samalta järveltä Kiuruvedeltä viittaa varmaan pesintään havaintopaikalla tai välittömässä läheisyydessä. Myös erällä järvellä Varpaisjärvellä oleskeli ad pari läpi kesän (pesinnästä ei varmuutta) (U. Myöhänen/HH). Näiden lisäksi ilmoitettiin seuraavat toukokuun lopun ja kesäkuun havainnot: 15. 5. 2 p. Kuopio Riistaveden lintujärvet (JT), 16. 5. 1 ad kiert Siilinjärvi kk. (MU), 17. 5. 4 p ja 26. 5. 1 p

Varkaus Ruokojärvi (JT), 18. 5. 5 p Kiuruvesi Huttusuo (THm), 20. 5. 2 p Nilsia Ruokosjärvi (JT), 24. 5. 2 p Kaavi Niinivaara (PR), 27. 5. 1 kiert Kaavi Luikonniemi (PR), touko-kesäkuu useita subad kiert Sonkajärvi Vahtisuo (VMS, V. Partanen/VMS), 4. 6. 2 p Karttula Saittajärvi (KSA), 7. 6. 2 p Rautavaara Ahvenisenlampi (JT), 20. 6. 1 p Nilsia Eitikka (T. Huusko/HH), kesäkuu 24. 6. asti 5 ad p Vieremä Salahmijärvi (A. Leinonen/VMS) sekä "kesä" 1 p Sonkajärvi Matala-Kaija (E. Oikarinen/VMS).

Metsähanhi *Anser fabalis* (p). Pesimäaikaista havaintoja kertyi tavanomaisen niukasti, mikä osittain johtuu vähäisestä retkeilystä lajille sopivilla pesimäbiotoopeilla. Kaikki havainnot toukokuun lopulla ja kesäkuulta: 18. 5. 3 yks. ja 6. 6. 1 yks. Keitele Keskimmäinen Lahnastanjärvi (JT), 18. 5. 2 kiert Sonkajärvi Hiukansuo (VMS) sekä 10. 6. ä Sonkajärvi Iskolanaukea (VMS). Lisäksi toukokuun lopulta "havainto" Sonkajärven Kuikkamäestä (J. Eskelinen/VMS).

Kanadanhanhi *Branta canadensis* (k). Tämän istukashanhen havaintomäärät ovat Pohjois-Savossa lisääntymässä vuosi vuodelta. Katsausvuodelta kertyi ennätyksellinen havaintosaldo: joulukuun 1987 enimmillään 12 p ja 29. 12. 1987—ainakin 15. 3. 10 p Rautalampi Tyyrinvirta (monet), 5. 4. 1 p Nilsia Vuohisaari (M. Väättäinen/HH), 17. ja 23. 4. 2 p Iisalmi Nerohvirta (KJä, A. Timonen/KJä), 4. 5. 1 p Varpaisjärvi Jokijärvi (HH), 7. 5. 3 m NNW Karttula Saittajärvi (KSA), 11. 5. 1 p Vesanto kk. (HH), 13. 5. 1 yks. Kuopio Lamperila (O. Korhonen/ES), 18. 5. 1 p Keitele Ylimmäinen Lahnastanjärvi (JT), 20. 5.—10. 6. 2 p Kiuruvesi Hautakylä (THm), 22. 6. 2 p Iisalmi Iso-Ii (J. Rönkkö/VMS), 10. 8. 2 p Kuopio Kurkiharju (R. Majoinen/MU) sekä ainakin 3. 12. 9 p Rautalampi Tyyrinvirta (MPH, ERs, JR & KRU).

Sepelhanhi *B. bernicla* (k). Edellisvuoden massoista palattiin taas päiväjärjestykseen eli tässä kaikki ilmoitettut: 16. 10. 1 m SE + 7 m WSW Siilinjärvi Rissala (KRu & MU).

Lapasotka *Aythya marila* (k). Laji on Pohjois-Savossa vähälukuinen muuttovieras, jonka havainnot keskittyvät syksyyn. Nytkin havaintoja ilmoitettiin vain syksyltä yhteensä neljältä paikalta: 2. 9. 1 p (PL, JPY, ERs & JR), 27. 9. 12 p (JR), 1. 10. 5 ♀-puk. p (JKe, ERs &

MU), 7.—10. 10. 3—6 p (OH, AL, JPy, PP & TR) ja 18. 10. 4 p. (JR) Siilinjärvi Raasio sekä 9. 10. 1 ♀-puk. p Varpaisjärvi Laakalampi (HH), 16. 10. 4 ♀-puk. p Rautavaara tiilikka (JPy) ja 22. 10. 8 m Kuopio Puutossalmi (JPy). **Pilkksiipi** *Melanitta fusca* (k). Keväältä yksi havainto ja talvikaudelta havaintoja kahdesta yksilöstä: 17. 4. 1 ♂ p Varkaus Lehtoniemi (HKO), 3.—4. 12. 1 ♂ Rautalampi Kattilavirta (MPH, AH, JKe, ERs, JR & KRu) ja 4. 12. 1 ♀ p Suonenjoki KRununsilta (AH & JKe). **Uivelo** *Mergus albellus* (p). Kesä-heinäkuulta ilmoitettiin havaintoja kolmesta yksilöstä: 5.—12. 6. 2 ♀♀ p ja 30. 6.—5. 7. 1 ♂ p Sonkajärvi Saukkosuo (VMS).

Haarahaukka *Milvus migrans* (k)*. Mielenkiintoinen kesähavainto: 12. 7. 1 ad kiert Siilinjärvi Raasio (ERs & JR). Lisäksi yksi syysmuuttokaudelle sijoittuva havainto: 21. 8. 1 m S Siilinjärvi Raasio (MU, JKe & JR). Kaikista vuoden 1988 havainnoista ei ole toistaiseksi saapunut AHK-ilmoitusta. Pohjois-Savosta on nyt tiedossa 21 haarahaukkahavaintoa (1902—69) 3 havaintoa, 1970-luku 7 havaintoa, 1980-luku 11 havaintoa, joista pesimäaikaista havaintoja kuusi (aiemmat 1902, 1952, 1970, 1974 lentopoikue ja 1981) ja syysmuuton aikaisia havaintoja vain kaksi (aiempi 1969).

Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus* (k). Kaikki havainnot: 24. 4. 1 p Lapinlahti Suolahti (HH), 12. 5. 1 ♂ p (ERs) ja myöhemmin läpi kesän 1 ♂♀ p (JPä) (mahdollisesta pesinnästä ei ilmoitettu tietoja) Maaninka Lapinjärvi, 15. ja 21. 5. 1 ♂ p Kuopio Riistaveden lintujärvet (JT, AH & JKe), 20. 5. 1 ad ♂ p Lapinlahti Sonnilanlampi (JT), 8.—26. 6. 1 ♂ p (ei pesintää) Siilinjärvi Kevätön (MU), 30. 6. 1 ♀ Kiuruvesi Luupuvesi (THm) sekä 31. 7. 2 p Siilinjärvi Kasurila (HKO). Viime vuosien vakituksien pesimäpaikka on ollut Maaningan Kinnulanlahti (Valkeinen, Lapinjärvet, Keskimäinen).

Sinisuhaukka *C. cyaneus* (p). Pesimäaikaista (15. 5.—31. 7.) havaintoja ilmoitettiin yhteensä 16 paikalta, joiden kuntajakauma on esitetty taulukossa 1. Ilmoitettujen havaintojen perusteella vuosi 1988 näyttää olleen Pohjois-Savossa varsin huono sinisuohaukkavuosi, sillä 1980-luvulla ilmoitettujen pesimäaikaisten havaintopaikkojen määrä on vuosittain ollut välillä 12—30. Varsinaisia pesä- tai poikuelöytöjä ei tänä vuonna ilmoitettu yhtään, mutta

saaliinkuljetushavainnot pysyivät reviiereillä Sonkajärven Saukkosuolla ja Sukevalla (VMS) sekä Siilinjärven Mustissa (monet) viittaavat varmaan pesintään.

Varpushaukka *Accipiter nisus* (k). Laji ei ole ollut mukana aikaisemmissa faunistisissa kat-sausyhteenvedoissa, mutta nyt käsitellään la-jista tehdyt pesimäaikaist (15. 5.—10. 8.) ha-vainnot. Kuvatkoon ilmoitettujen pesimäai-kaisten havaintojen vähyys (yhteensä vain 24 havaintopaikka, ks. taulukko 1) sitä, miten huonosti korpiemme pitkäpyrstön esiintymi-nen maakunnassamme vielä tunnetaan. Ha-vaintojen niukkuus selittyy osittain myös sa-volaisella naatiskelulla eli kaikki eivät ole viit-sineet varpushaukkahavaintojaan papereille raapustaa. Joten jämäköitymistä tämän lajin (ainakin pesimäaikaisten) havaintojen ilmoit-tamisessa kaivataan. Eniten pesimäaikaista havaintoja kertyi Ylä-Savosta. Pesälöytöjä tuli tietoon vain kaksi (Kiuruvesi, Sonkajärvi) ja poikuelöytöjä kolme (Pyhäntä/Kiuruvesi, Sonkajärvi 2).

Piekana *Buteo lagopus* (p). Kaksi mielenkiin-toista pesintähavaintoa, Kiuruvedeltä (ilman tarkempaa paikkatietoa) löydettiin pesä, josta rengastettiin 3 pull (SJ). Touko-kesäkuun vaihteessa Sonkajärven Kestinsuolla 1 ♂♀ ra-kensi/koristeli kahta pesää (toinen iso tekope-sä, toinen vanha variksen pesä), mutta linnut katosivat myöhemmin (VMS). Naaras määri-tettiin 2kv-linnuksi, mikä selittää lopullisen pe-simättömyyden. Edelliset pesinnät todettiin 1985 (2 pesälöytöä, ainakin 5 muuta havainto-paikkaa) ja 1986 (pesälöytö) niin ikään Sonka-järveltä ja Kiuruvedeltä.

Tuulihaukka *Falco tinnunculus* (k). Ajanjaksol-ta 15. 5.—31. 7. ilmoitettiin varsin runsaasti havaintoja (taulukko 1). Suurimman potin tästä havaintokertymästä korjasi Sonkajärvi, jossa Sukevan vankilaneltojen tuulihaukka-pönttykset (VMS, PHe) ovat kantamassa kaunistu hedelmää, ja säteilevät vaikutusta myös lähiympäristöön. Pesä- ja poikuelöytöjä ilmoitettiin seuraavilta paikoilta: Kiuruvesi Hautakylä (5 pull r + 5 pull r) (THm), Ryö-nänjoki (7 pull r) (THm) ja yksi paikka ilman tarkempaa paikkatietoa (5 pull r) (SJ); Maaninka Lapinjärvi (poikue)(JPä); Sonkajärvi Sukevan vankilapelto (7 pesälöytöä, 1—7 pull/pesä r) (PHe & VMS) ja Valkeislampi (1 pull r) (PHe & VMS). Kevätmuuttoajalta il-

Taulukko 1. Sinisuo-, varpus- ja tuulihaukan pesimäaikaist esiintymispaikat/reviirit v. 1988 kunnittain.

	Cir cya	Acc nis	Fal tin
Iisalmi	1	1	—
Kaavi	1	—	1
Kiuruvesi	1	2	5
Kuopio	—	1	—
Maaninka	1	—	1
Nilsia	3	3	—
Rautalampi	—	2	2
Siilinjärvi	3	1	4
Sonkajärvi	4	8	13
Tervo	—	1	—
Tuusniemi	1	1	—
Varpaisjärvi	—	2	2
Vieremä	1	2	1
yhteensä	16	24	29

moitettiin havaintoja yhteensä 19 yksilöstä ja syysmuuttokaudelta yhteensä 18 yksilöstä. Monilla kevä- ja syysmuuttokausien havain-not jäivät vain oman havaintovihkon koris-tuksiksi.

Ampuhaukka *F. columbarius* (p). Vain kaksi kesähavaintoa: 26. 7. 1 yks. Vieremä Kaatiain-nen (VMS) ja 14. 8. 1 yks. Siilinjärvi Kolmisop-pi (AH & JKe).

Riekko *Lagopus lagopus* (k). Aikaväliltä 1. 5.—15. 8. ilmoitettiin riekkohavaintoja vain Ylä-Savosta: 1. 4.—27. 5. 10 havaintoa (1—2 yks. kerrallaan) ja 24. 7.—9. 8. 3 havaintoa Sonka-järvi Sukevan alue (VMS), 14. 5. ”jäännöksiä” Nilsian Eitikansuo (HH), 14. 5. 2 p Vieremä Talaskangas (KSa), kesäkuun alku poikue Sonkajärvi Kuikkamäki (J. Eskelinen/VMS), 29. 6. 1 ♂♀ + 5 pull Sonkajärvi Turunsuo (JT), 11. 8. 10 yks. (poikue) Kiuruvesi Turhala Ruuskansuo (THm) ja 15. 8. ”höyhen” Sonka-järvi Hukkalampi (VMS). Tammi-maaliskuun yksilömäärät kunnittain: Iisalmi 1 yks., Kaavi 4 yks., Nilsia 4 yks., Sonkajärvi 2 yks. + run-saasti jälkihavaintoja, Rautalampi vähintään n. 15 yks., Vieremä 3 yks. ja Varpaisjärvi 1 yks. Varpaisjärven yksilön nähtiin toikkaroi-van 19. 1.—1. 2. ihmisiä pelkäämättä (pakoe-täisyys 10 cm!) kirkonkylässä, jossa otus myöhemmin koki kohtalonsa ilmeisesti kylä-kissojen käsittelemänä. Lisäksi aprillipäivältä

(ei aprillihavaintoja) havainnot kolmesta yk-siköstä (Sonkajärvi 2, Vesanto). Elokuun lo-pun ja vuodenvaihteen väliseltä ajalta ilmoi-tettiin havaintoja 11 yksilöstä (Kiuruvesi 5 yks., Vieremä 6 yks.).

Viiriäinen *Coturnix coturnix* (k)*. Yksi heinä-kuinen havainto: 11. 7. 1 Ä Kiuruvesi Tihilän-kangas (RK). Tämä oli kahdeksas viiriäisha-vainto vuoden 1950 jälkeen maakunnastamme (aiemmat 1965, 1970, 1973, 1974, 1975 ja 1986 2 hav.).

Luhtakana *Rallus aquaticus* (k). Onnistuttin kuulemaan vain yhdellä paikalla: kesäkuu 1 Ä Maaninka Patalahti (JPä).

Luhtahuitti *Porzana porzana* (k). Viimevuoti-seen tapaan havaintoja vain kolmesta sivalte-li-jasta: 18. ja 22. 6. 1 Ä Lapinlahti Savonjärvi (ERs, KRu & MU, HH), 24. 6. 1 Ä Kiuruvesi Koskenjoki (THm) ja n. 10.—23. 7. 1 Ä Tuus-niemi Nyttöniemi (JVi).

Ruisräikkä *Crex crex* (k). Kasvihuonekesä ei houkuttellut räkkiä savolaismaisemiin; ha-vaintoja kertyi vain kolmesta narisijasta: 3.—11. 6. 1 Ä Kaavi Kalajoki (PR), 9. 6. 1 Ä Nilsia Reittiö (HH) ja 17. 6. 1 Ä Siilinjärvi Kolmisop-pi (MU).

Nokikana *Fulica atra* (p). Havaintoja vain kahdelta(!) paikalta: 13.—14. 6. ja 5. 7. 1 p Vieremä Nieminen (A. Sorvari/VMS) sekä kesäkuun munapesä Siilinjärvi Kevätön (maallikkohav./MU). Nokikanan tiedetään harvinaistuneen Pohjois-Savossa viime vuosi-na, mutta onko pesivä kanta huvennut näin totaalisen niukaksi kuin em. havaintojen vä-hyys antaa olettaa? Eiköhän selitys tähän lie-ne havaintojen laiskassa ilmoittelussa (mm. nokikanahavaintoja ei ole aikaisemmin käsi-telty faunistisissa yhteenvedoissa) ja ilmeisen vähäisessä liikkumisessa kesäisin nokikana-järvillä. Lisäksi on vielä muistettava, että meidän muuten aktiiviset lintuvesijyrämme eivät vaivautuneet lähettämään faunistisia ha-vaintojaan tähän katsaukseen.

Meriharaka *Hematopus ostralegus* (k). Me-riharakan osalta havaintokausi alkoi upeasti: 4. 5. 19 p Kuopio Kallansillat (AH, JKe, PP, ERs). Lisäksi seuraavat noteeraukset: 8. 5. 1 p Varkaus Pitkälänniemi (HKO), 8. 5. 2 m Kuopio Kallansillat (JPy & PP), 2. 6. 1 p Iisalmi Vääräjärv (KJä), 19. 6. 3 p Varkaus Tyyskän-niemi (HKO) sekä 27. ja 29. 6. 2 p Varkaus Ruokolahti (HKO).

Pikkutylli *Charadrius dubius* (p). Pesimäaikaisia havaintoja tuli julki yhteensä 20 paikalta (yht. n. 27 paria), jotka jakaantuivat kunnittain seuraavasti: Nilsia 5 (2 pesälöytöä) (PHa, HH, ERs, JR, KRu), Siilinjärvi 4 (joilla yhteensä n 11 paria, 2 pesälöytöä) (monet), Sonkajärvi 4 (VMS), Varpaisjärvi 4 (HH), Juankoski 1 (JVä), Kaavi 1 (pesälöytö) (PR) ja Kuopio 1 (JPY). 1980-luvulla lajin pesimäaikaisia havaintoja on saatu vuosittain 6–33 paikalta.

Tylli *C. hiaticula* (k). Keväthavaintoja niukasti: 16.5. 2 p Varpaisjärvi Sopenjärvi (HH) sekä 25.—26.5. 1 p, 1.6. 3 p, 2.6. 2 p ja 12.6. 1 p Nilsia Palonurmi (PHa). Syyshavaintoja ilmoitettiin — yhtä havaintoa lukuunottamatta — vain Siilinjärven Raasiosta ja Mustista (taulukko 2). Aikavälin 1.8.—8.10. eri päivinä laskettujen yksilämäärien summaksi saatiin Raasiassa n. 470 yks. ja vastaavasti aikavälin 27.7.—28.8. summaksi Mustissa 42 yks. (monet). Kaksi vilkkainta päivää olivat 14.8., jolloin Raasiassa n. 45 p ja Mustissa 1 m (monet), ja 15.9., jolloin Raasiassa 28 juv p (JR & MU). Muualta vain yksi syyshavainto: 15.8. 1 ä Sonkajärvi Sukevanjärvi (VMS).

Kapustarinta *Pluvialis apricaria* (p). Pesimäaikaisia havaintoja ilmoitettiin vain maakuntamme pohjoisosista, jossa laji pesii harvalukuisena komeimmilla avosoilla ja muutamilla isoilla peltoaukeilla. Kaikki ilmoitetut havainnot: 13.6. 1 varotteleva Sonkajärvi Kestinsuo (VMS), 22.6. 2 ♂♀ p Sonkajärvi Vahtisuo (VMS & JT), 29.6. 1 ♂♀ p Sonkajärvi Turunsuo (JT), 2.—4.7. 4 varottelevaa Rautavaara Tiilikjärven ympäristö ja 8 varottelevaa Rautavaara Sammakkosuo (PP) sekä heinäkuu 1 varotteleva Sonkajärvi Polttosuo ja 1 varotteleva Sonkajärvi Pankinsuo (maallikkohav./VMS). Seuraava parvihavainto pitänee katsoa muutto- tai kesäkiertelyhavainnoksi: 3.6. 37 p Sonkajärvi Iskolanaukea (VMS).

Tundrakurmitsa *P. squatarola* (k). Havaintoja vain syysmuuttokaudelta, ja nekin pääosin Siilinjärven Raasion ja Mustin altaalta (taulukko 2). Raasion havaintosumma (= eri päivien yksilömäärät laskettu yhteen) oli 173 yks. ja Mustin 2 yks. (ad). Parhaana päivänä (15.9.) Raasiassa piiperteli 1 ad + 24 juv p (JR & MU). Muualla tundraan asukkeja osui kiikareihin kolmasti: 13.8. 1 p Varkaus Lehtoniemi (HKO) ja 4.9. 1 m SW + n. 25 m SW punakuiriparves-

Taulukko 2. Tyllin, tundrakurmitsan ja eri sirilajien muuttokausi ja muuttokauden havaintosumma (eri havaintopäivien maksimiyksilömäärät laskettu yhteen) Siilinjärven Raasiassa ja Mustissa syksyllä 1988.

	muuttokausi	havaintosumma (yks.)
tylli	27.7.—8.10.	510
tundrakurmitsa	30.7.—2.10.	175
isosirri	30.7.—10.8.	7
pulmussirri	27.7.—9.8.	7
pikkusirri	9.7.—1.10.	1440
lapinsirri	5.7.—7.9.	171
kuovisirri	12.7.—5.9.	134
suosirri	4.7.—10.10.	1470

sa Kuopio Puutossalmi (NN, ERs, JR & MU). **Isosirri** *Calidris canutus* (k). Syysmuutolta ilmoitettiin neljä havaintoa: 30.7. 1 ad p Siilinjärvi Musti (JR) sekä 6.8. 4 ad p (JKe), 8.8. 1 ad p (JKe) ja 10.8. 1 ad hetken p (PL & KRu) Siilinjärvi Raasio. AHK tarkistaa edelleen muut kuin Siilinjärven Mustin ja Raasion syyskauden havainnot.

Pulmussirri *C. alba* (k). Havaintoja yhteensä kuudesta yksilöstä 27.—28.7. 1 ad p Siilinjärvi Musti (JPY, PP, JR, KRu, KSi, MU), 9.8. 3 ad p Siilinjärvi Musti (ERs & JR) ja samana päivänä 2 ad p Siilinjärvi Raasio (OH, JPi, ERs & JR). Laji on ollut Raasiassa jokasyksyinen vakiovieras ainakin vuoden 1984 alkaen. AHK ei tarkista em. paikoilla tehtyjä syyshavaintoja.

Pikkusirri *C. minuta* (k). Pikkusirri on osoittautunut Pohjois-Savossa keväisin kovemman luokan havinaisuudeksi, josta ei saada havaintoja läheskään joka kevät. Nyt kolme keväthavaintoa: 25.5. 3 p ja 26.5. 1 p Nilsia Palonurmi (PHa) sekä 3.6. 1 p Siilinjärvi Musti (MU). Elokuussa Siilinjärven Raasion allas suorastaan pölisi pikkusirreistä (taulukko 2), ja koko syksyn havaintosumma (n. 1400 yks.) oli Raasiassa suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Läheisellä Mustin altaalla pikkusirrejä laskettiin selvästi vähemmän (aikavälin 16.7.—28.8. havaintosumma 42 yks.). Parhaat päivät: 8.8. vähintään 78 p Raasio + 10 p Musti (JKe) ja 17.8. 96 p Raasio (AH, JKe, HKo, JPY & PP). Syyshavainnot muualta: 7.8. 2 p ja 13.8. 1 p Leppävirta Oravikoski (HKO), 12. ja 15.8. 1 ad p Varpaisjärvi Sopenjärvi (HH), 20.8. ä Son-

kajärvi Saukkosuo (VMS), 27.8. 1 juv p Kuopio Siikaniemi (JPY) sekä 3.9. 1 p Varkaus Lehtoniemi (HKO).

Lapinsirri *C. temminckii* (k). Parin edelliskevään tapaan keväthavaintoja kertyi varsin runsaasti. Eniten pohjoiseen menijöitä ynnättiin Nilsian Palonurmessa, josta seuraava havaintosarja: 19.5. 7 p, 20.—23.5. 5 p, 24.5. 9 p, 25.—26.5. 13 p, 27.—28.5. 5 p ja 2.6. 2 p (PHa). Muut keväthavainnot: 17.5. 1 p ja 24.5. 4 p Kaavi Kalajoki (PR), 20.5. 3 p Iisalmi Pikku-Ahmo (JT) sekä 25.5. 2 p Siilinjärvi Aappola (MU). Syyshavainnot tehtiin valtaosin Siilinjärven Raasiassa (havaintosumma 121 yks.) ja Mustissa (50 yks.) (taulukko 2). Paras päivä oli 31.7. jolloin 12 p Mustissa ja 3 ad p + 3 m Raasiassa (monet). Seuraavassa kaikki ilmoitetut syyshavainnot muualta: 5.7. 1 kiert, 28.7. ä ja 21.8. ä Sonkajärvi Saukkosuo (VMS), 23.7. 1 ad p ja 30.8. 1 juv p Siilinjärvi kk. (MU), 31.7. 5 p, 8.8. 2 p ja 10.8. 1 p

Leppävirta Oravikoski (HKO), 6.8. 1 p Varkaus Lehtoniemi (HKO), 12.8. 1 kiert, 25.8. 1 kiert ja 27.8. 1 m Varpaisjärvi Sopenjärvi (HH) sekä 15.8. 4 p Nilsia Palonurmi (PHa).

Kuovisirri *C. ferruginea* (k). Käyränokkia osui kiikareihin vain Siilinjärven Raasiassa ja Mustissa, jossa kaikki havainnot tehtiin syysmuuttokaudelta. Havaintoja tehtiin heinäkuun lopulta syyskuun alkupäiviin saakka lähes päivittäin, ja havaintosummat (Raasio 113 yks., Musti 21 yks.) kohosivat ennätysuuriksi (taulukko 2). Parhaat potit kokosi Raasio: 16.8. 15 p (JR) ja 21.8. 10 juv p (monet). AHK ei tarkista Raasion ja Mustin syyshavaintoja.

Suosirri *C. alpina* (k). Edelliskevään määrästä jäätin roimasti jälkeen, sillä nyt ilmoitettiin vain yksi(!) keväthavainto: 25.5. 1 p Nilsia Palonurmi (PHa). Muiden sirrien tapaan myös suosirrejä laskeutui syysmuutollaan todella runsaasti Siilinjärven Raasion (havaintosum-

Harvoin keväällä tavattavia pikkusirrejä suorastaan pölisi Raasion altaalla elokuussa 1988. Kuva: Kalle Ruokolainen.

ma n. 1180 yks.) ja Mustin lietteille 288 yks.) (taulukko 2). Yli 50 yksilön päiviä oli kymmenen. Ruuhkaisimmat päivät: 31. 7. 96 ad p Musti + 50 ad p + 16 kiert Raasio (monet) ja 26. 9. n. 110 p Raasio (OH, HKo, AL & JR). Muualla syysiesiintyminen yhtä niukkaa kuin keväällä eli vain yksi ilmoitettu havainto: 13. 8. 1 juv p Varkaus Lehtoniemi (HKO).

Jänkäsirriäinen *Limicola falcinellus* (k). Keväällä kaksi ilmoitettua havaintoa: 23. 5. n. 10 yks. ja 24. 5. 5 p Nilsin Palonurmi (PHA). Palonurmen vesijäätöt ovat osoittautuneet aikaisempinakin keväin erinomaisiksi sirriäskosteikoiksi. Syysmuuttokaudelta ilmoitettiin havaintoja kahdesta yksilöstä: 24. 7. 1 ad p (JR, KRu & MU) ja 29.—30. 7. 1 ad p (PP, ERs, JR & MU) Siilinjärvi Musti. Jälkimmäisestä Nilsin ja molemmista Siilinjärven havainnoista on lähetetty AHK-ilmoitukset, jotka AHK on hyväksynyt. AHK-ilmoituksia ei enää vaadita vuoden 1988 alusta lähtien.

Suokukko *Philomachus pugnax* (p). Pesimäaikaisia havaintoja toukokuun lopulta ja kesäkuulta tuli tietoon yllättävän vähän. Seuravassa kaikki pesimäaikaiset havainnot: 25. 5. 1 ♀ p Sonkajärvi Saukkosuo (VMS), 26. 5. 1 ♀ p (mahdollisesti pesivä) Varkaus Ruokojärvi (JT), 6. 6.—1. 7. 1 ♀ p (ilmeisesti pesivä) Siilinjärvi Aappola (MU) ja 22. 6. 3 ♂♀ Sonkajärvi Vahtisuo (VMS & JT).

Jänkäkurppa *Lymnocyrtus minimus* (k). Syksyltä ilmoitettiin havaintoja vain kahdelta paikalta: 12. ja 15. 8. 1 p Varpaisjärvi Sopenjärvi (HH) sekä 9. 10. 4 p Siilinjärvi Iso-Jälä (KRu & MU).

Heinäkurppa *Gallinago media* (k)*. Yksi ilmoitettu syyshavainto: 30. 8. 1 p Siilinjärvi kk. (MU). Näitä luhtarantojen ja sänkeltojen syksyisiä lymyilijöitä yllätettiin lentoon tietävästi muuallakin, mutta toistaiseksi AHK ei ole saanut niistä ilmoituksia käsiteltäväkseen. **Mustapyrstökuiiri** *Limosa limosa* (k)*. Mukava havainto, joka koskee syysmuuttavia lintuja: 30. 7. 2 ad p Siilinjärvi Musti (JR). Tämä oli Pohjois-Savon ensimmäinen syysmuutonaikainen mustapyrstökuiirihavainto kautta aikojen. Pohjois-Savosta on nyt tiedossa 14 hyväksyttyä mustapyrstökuiirihavaintoa yhteensä 20 yksilöstä (ensimmäinen havainto 1970).

Punakuuri *L. lapponica* (k). Kaikki havainnot syksyltä: 26. 7. 1 ad p Siilinjärvi Raasio (JR), 30. 7. 60 p nousten muutolle SW Siilinjärvi

Musti (JR), 1. 8. 1 ad p Siilinjärvi Musti (JKe & JPy), 21. 8. 1 m SW + 9 m SW Siilinjärvi Raasio (M. Kapanen, PL, ERs, JR & MU) ja 4. 9. n. 40 juv m tundrakurmitsaparven mukana Kuopio Puutossalmi (NN, ERs, JR & MU).

Pikkukuovi *Numenius phaeopus* (p). Ilmoitetut parimäärät kunnittain: Rautavaara 12 (Mieslammensuo, Multasuo, Suurisuo) (JT), Sonkajärvi 14 (Turunsuo, Vahtisuo—Salmensuo) (VMS, JT) ja Varpaisjärvi 1 (Sopenjärvi) (HH). Lisäksi Sonkajärven Sukevan ympäristössä yhteensä 8 havaintopaikkaa, tavattiin varottelevia emoja tai poikasia (ilmoitettiin tarkemmin erittelemättä 1—3 paria/paikka) (VMS).

Punajalkaviklo *Tringa totanus* (k). Laji jatkaa maakuntamme valloittamista, ja havaintoja kertyi runsaasti eri puolilta Pohjois-Savoa. Pesintä varmistettiin vain yhdellä paikalla: 25. 5.—18. 7. 2 ad p, jotka varottelivat kiivaasti Siilinjärvi Aappola (MU). Tämän lisäksi kahdelta paikalta havaintoja, jotka viittaavat mahdolliseen pesintään: läpi kesän 2 ad p Siilinjärvi Keskimäinen (JPä) ja 3. 6.—23. 7. 2 p (+Ä) Siilinjärvi Musti (AH, JKe, ERs, MU). Kaikki muut havainnot: 7. 5. 2 p Kuopio Riistaveden lintujärvet (monet), 7. 5. 2 p Siilinjärvi Aappola (ERs, JR, KRi & MU), 7. 5. 1 p Kaavi Kalajoki (PR), 12. 5. 2 p, 23. 5. 1 p ja 4.—8. 6. 1 p Nilsin Palonurmi (PHA), 14. 5. 1 p Siilinjärvi Kasurila (PP & KRu), 20. 5. 1 p Iisalmi Sulkavanjärvi (JT), 22. 6. 1 kiert Siilinjärvi kk. (MU) sekä 20.—21. 7. 1 juv r (PP & MU), 31. 7. 1 p (monet) ja 3. 8. 3 p (PL, JR & KRu) Siilinjärvi Raasio.

Rantakurvi *Xenus cinereus* (k)*. Kaksi havaintoa mainioksi kahlaajapaikaksi kehittyneestä Siilinjärven Raasiosta: 6. 6. 1 p (PP, JPy & KRu) sekä 11. 7. 1 ad, joka juoksi katiskaan ja rengastettiin (PL). Pohjois-Savosta tunnetaan vain yksi aikaisempi rantakurvihavainto (Kiuruvesi 1955).

Karikukko *Arenaria interpres* (k). Yksi kevät- ja kaksi syyshavaintoa: 7. 5. 1 p Siilinjärvi Aappola (ERs, JR, KRi & MU), 13.—14. 8. 1 ad r (JPy, PP, JR & MU) ja 16. 9. 1 juv p (ERs & KRi) Siilinjärvi Raasio.

Vesipääsky *Phalaropus lobatus* (k). Havaintoja ilmoitettiin vain Siilinjärven Raasiosta, jossa aikavälin 7.—26. 8. havaintosumma oli 15 yks. Paras päivä: 8. 8. 6 p (JKe).

Leveäpyrstökihi *Stercorarius pomarinus* (k)*.

Yksi havainto järven rannasta kuolleena löydetystä ja Kuopion museolle toimitetusta yksilöstä: 22. 10. 1 juv Vehmersalmi Jänisaho (A. Hämäläinen, ilmoitti ES & T. Hämäläinen). Tämä oli viides leveäpyrstökihihavainto Pohjois-Savosta (aiemmat 1971, 1978 ja 1985 2 hav.).

Merikihu *S. parasiticus* (k)*. Yksi kevätmuuttohavainto: 16. 5. 1 vaalea m NE Siilinjärvi kk. (MU). 1980-luvulta on tiedossa vain kaksi aikaisempaa pohjoissavolaista merikihuhavaintoa (vuodelta 1985).

Isolokki *Larus hyperboreus* (k)*. Yksi keväinen pormestari onnistuttiin seulomaan kevään lokkiporukoista: 18. 4. 1 3—4kv p Varkaus Lehtoniemi (OH & HKä). Tämä oli ensimmäinen ilmoitettu isolokkihavainto Pohjois-Savosta vuoden 1950 jälkeen.

Merilokki *L. marinus* (k). Havaintoja ilmoitettiin runsaasti verrattuna edellisvuosiin, mikä selittyy osittain lajin poistumisella AHK-listalta — viime vuosina merilokkihavainnon ilmoittaminen AHK-lomakkeella on ollut kuin tervan juontia. AHK tarkistaa edelleen vuosien 1983—87 merilokkihavainnot. Kaikki ilmoitetut: 2. 4. 1 p ja 5. 4. 3 p Varkaus Lehtoniemi (HKO), 8. 4. 1 ad p ja 11.—14. 4. 2 ad p Varkaus Siitinselkä (HKä), 16. 4. 1 ad p ja 17. 4. 1 ad p (ilmeisesti eri yks. kuin 16. 4.) Kuopio Kallansillat (JPy & PP), 30. 4. 1 m N Kuopio Kelloniemi (EB), 30. 4. 1 ad m W Kuopio Riistaveden lintujärvet (AH, JKe & JKu), 21. 5. 1 ad p Kuopio Kelloniemi (PP) sekä 30. 10. 1 juv kiert Kuopio Puutossalmi (JKe, JR, KRu & MU). Lisäksi yksi tammi-kuinen havainto, joka poikkeuksellisen havaintoajankohdan vuoksi on otettu AHK-käsittelyyn ja on vielä käsiteltävänä.

Mustatiira *Chlidonias niger* (k)*. Yksi havainto alkukesän seikkailijasta: 5. 6. 1 ad kiert Kuopio Kelloniemi (PP). 1980-luvulta on nyt tiedossa yhden pesimähavainnon (1984) lisäksi yhteensä 5 (yht. 8 yksilöstä) muuta pohjoissavolaista mustatiirahavaintoa.

Uutukyyhky *Columba oenas* (k). Vain yksi keväthavainto ilmoitettiin: 2. 4. 1 m Kuopio Kelloniemi (EB).

Turturikyyhky *Streptopelia turtur* (k)*. Ainoa ilmoitettu havainto: 20. 7. 1 yks. maantieltä lentoon Leppävirta Kohmansalo (JVi). 1980-luvulta tunnetaan nyt yhteensä 22 turturihavaintoa.

Turkinkyyhky/turturikyyhky *Streptopelia sp.* (k)*. 19. 5. 1 p Juankoski Pisankoski (JVä).

Huuhkaja *Bubo bubo* (k). Rautalammin—Suonenjoen alueella asustaa elinvoimainen huuhkajakanta; tammi—maaliskuun aikana kuultiin huhuilijoita Rautalammin 13 reviiirillä ja Suonenjoella 3 reviiirillä (EV ym.). Pesä löydettiin kahdelta Rautalammin reviiiriltä (EV). Muualla Pohjois-Savossa huuhkajareviirin tavoittaminen tuntuu edelleen olevan työn tuskan takana. Kevättalven pöllökuunteluja tehtiin eri puolilla maakuntaamme (mm. talvipinnakisan tiimoilta), mutta Rautalammin—Suonenjoen ulkopuolelta havaintoja ilmoitettiin vain yhdeltä vakiopaikalta: 16. 3. 1 ♂♀ Ä Kuopio Haminalahti (ERs). Kuopion museolle toimitettiin kolme huuhkajavainajaa: 28. 3. 1 hukkunut kala-altaaseen Rautalammi Tyyrinvirta, 3. 9. 1 lentänyt lankoihin Kuopio Lukkosalmi ja 30. 10. 1 kuolleena Keitele Pikonmäki. Lisäksi yksi muu syyshavainto: 9. 9. 1 lankoihin lentänyt yks. Vieremä Savimäki (KJä). Tämä Jyväskylän maalaiskunnassa rengastettu yksilö hoidettiin kuntoon ja vapautettiin, mutta löydettiin lentokyvyttömänä 21. 1.—89 Iisalmen Runnilta ja kuoli myöhemmin. Talvikaudelta vielä yksi havainto: 3. 12. 1 p Rautalammi Rastu (KSA & KSi).

Hiiripöllö *Surnia ulula* (k). Pesinnät varmistettiin kahdella paikalla: 29.—30. 5. pesä (pull r) Sonkajärvi Joutenmäki (PHe & VMS) ja 14. 6. pesä (4 pull r) Rautalammi Etelä-Konnevesi Kitulahti (EV). Lisäksi Rautalammin kaksimuuta reviiiriä (1 ♂ Ä Pakarila, 1 ♂ Ä Juhanusmäki) (EV, P. Jalkanen/EV). Näiden lisäksi ilmoitettiin tammi—huhtikuulta 9 havaintopaikkaa, jotka jakaantuivat kunnittain seuraavasti: Lapinlahti 2, Rautalammi 2, Suonenjoki 2, Kaavi 1, Sonkajärvi 1 ja Varpaisjärvi 1. Ilmoitetut syyshavainnot (21. 8. alkaen) painotuivat länteen: Kiuruvesi 7 yks., Pielavesi 2 yks. **Varpuspöllö** *Glucidium passerinum* (k). Alkuvuodesta Rautalammin pojat olivat ihmeissään minipöllöjen kanssa; niitä tuntui oleskelevan kunnan joka kolkassa. Tammi—maaliskuussa kertyi runsaasti havaintoja vähintään 8 eri yksilöstä. Runsaan talviesiintymisen jäljiltä paljastui kesällä ainakin kaksi pesintää: 30. 6.—1. 7. poikue Rautalammi Jylhänniemi (EV) ja 24. 7. poikue Rautalammi Pärnsämäki (JKuu & HSi). Lisäksi 8. 6. 1 p Rautalammi Kuutinhari (EV) ja reviiiri Rautalammi Kaartinharju (RA). Rauta-

lammin ulkopuolelta kevättalvisia havaintoja tuli julki vain muutamilta paikoilta: Kiuruvesi 2, Sonkajärvi 2, Kuopio 1 ja Nilsä 1. Loppuvuodesta (syys—joulukuu) ilmoitettiin havaintoja vain 4 yksilöstä (Kiuruvesi, Kuopio, Rautalampi 2).

Lehtopöllö *Strix aluco* (k). Laji on Pohjois-Savossa hyvin harvalukuinen pesimälaji lukuunottamatta maakuntamme lounaisosia, jossa mm. pönttötyö on pitänyt yllä vankempaa kantaa. Rautalammilta ilmoitettiin peräti 11 reviiriä (KSi, EV, VV, E. Hintikka/EV, P. Jalakanen/EV). Näistä kahdella reviirillä todettiin varma pesintä: Äijävesi pesä (5 pull r) ja Kattilaharju pesä (2 pull r) (EV). Muualta vain kaksi pesimäaikaista havaintopaikkaa: ♂♀ p Suonenjoki Iisvesi (EV) ja reviiri Juankoski kk. (E. Tuomainen/HH).

Lapinpöllö *S. nebulosa* (k). Ilmoituksia kolmesta pesinnästä: 12.—26. 6. 1 ad + 3 pull Kaavi Raiskio (AH, PL, JPy, PP, H. Velmala), ”kesä” pesä (2 pull r) Kiuruvesi (SJ) ja ”kesä” lentopoikue Vieremä Talaskangas (P. Säisä/VMS). Lisäksi yksi muu havaintopaikka: n. 1. ja n. 20. 5. 1 p. (tunnistettu valokuvista) Varpaisjärvi Siikakoski (P. Selin/HH).

Sarvipöllö *Asio otus* (k). Pesintöjä (pesälöytö/maastopoikue) todettiin viidellä paikalla (Rautalampi 3, Siilinjärvi, Sonkajärvi). Muita pesimäaikaista havaintopaikkoja/reviireitä ilmoitettiin seuraavasti: Rautalampi 3, Lapinlahti 2, Maaninka 2, Siilinjärvi 1 ja Sonkajärvi 1. Lisäksi kaksi syys-havaintoa (Rautalampi, Sonkajärvi).

Suopöllö *A. flammeus* (p). Esiintyminen parin edellisvuoden kaltainen; havaintoja esitettiin 15 paikalta/reviiriltä. Kunnittain ne jakaantuivat näin (suluissa pesintöjen/pesintään viittaavien havaintojen määrä): Sonkajärvi 8 (4), Rautalampi 3 (1), Siilinjärvi 2 (1), Keitele 1 ja Suonenjoki 1. Suopöllön ja huuhkajan keskinäisistä suhteista kertokoon seuraava havainto: 16. 6. tapetun täysikasvuisen suopöllön jätteitä huuhkajan pesällä Rautalammilla (RA, EJ, HSi & EV).

Kuningaskalastaja *Alcedo atthis* (k)*. Yksi onnekas havainto: 1.—19. 11. höyheniä Iisalmia Neronvirta (US/mus.). Havainto perustuu höyheniin, jotka nisäkästutkijamme US löysi avaamansa saukon mahasta, ja jotka Jukka Haapala määritteli Helsingin yliopiston eläinmuseolla kuningaskalastajan varusteisiin kuu-

luneiksi. Lajista on nyt tiedossa maakunnastamme yhteensä 13 havaintoa (1950-luku 1, 1960-luku 2, 1970-luku 6 ja 1980-luku 4; edelliset vuodelta 1983), joista yksi koskee ilmeistä pesintää (Iisalmi 1976).

Harjalintu *Upupa epops* (k). Tavanomaista runsaammin havaintoja, joista osa koskee todennäköisesti samoja yksilöitä. Kaikki havaitut tavattiin Iisalmesta ja lähiympäristöstä. Alkukesästä yksi havainto: 1. 6. 1 p Iisalmi Keskimmäinen (PK). Lokakuun puolivälistä kuusi havaintoa: 11. 10. 1 p Lapinlahti Pekolammin taimitarha (JL), 11. 10. 1 p Sonkajärvi kk. (maallikkohav./KJä), 15.—16. 10. 1 r Iisalmi Taipale (monet), 16. 10. 1 p Iisalmi Matalalahti (S. Lyyra/KJä), 17. 10. 1 p Iisalmi Soijämäki (Pulkka/KJä) ja 17. 10. 1 p Iisalmi Ilomäki (M. Hujanen/KJä). Taipaleen pelotomasti käyttäytynyt punkkarilintu, joka rengastettiin 16. 10. (PL), oleskeli paikalla tietävästi parisen viikkoa (tarkempia tietoja oleskeluajasta ei saatu). Heti töyhtöpään nähtyään tavallinen savolainen sijoittaa sen omiusten otusten kerhoon ja ilmoittaa kummajaisesta herkästi eteenpäin. Niinpä valtaosa harjalintuhavainnoista on tullutkin maallikoilta kuten nytkin. Pohjois-Savosta on nyt tiedossa 45 havaintoja, joista 27 havaintoa 1980-luvulta. AHK poisti lajin tarkistettavien joukosta vuoden 1988 alusta alkaen (AHK-ilmoitus vaaditaan v. 1983—87 havainnoista).

Harmaapäätikka *Picus canus* (k). Harmaapäätikkahavainnot tehtiin vanhaan tapaan talvikaudella. Tuttu kuvio oli myös havaintopaikkojen keskittyminen maakuntamme lounaiskolkkaan. Kaikki havainnot: 1. 12. 1987—31. 1. 1 ♀ ruokintapaikalla Suonenjoki Vääräjäjärvi (O. Brandt/EV), 17. 1. 1 p ruokintapaikalla Sonkajärvi Suolahti (US), 22. 1. 1 p Maaninka Lapinjärvi (JPä), 4.—13. 2. 1 ♂ p (+ Ä) Rautalampi Toholahdi—kk. (AJ, HSi, TVe, EV, MV, R. & A. Halinen/EV), 14. 2. ja 3. 3. 1 ♀ p (ilm. sama kuin 1. 12.—87—31. 1.) Suonenjoki Vääräjäjärvi (AH, JKe, PP & KRu, KSA), 20. 2. 1 ♂ tapettu (sama yks. kuin 4.—13. 2.) Rautalampi Koulunkangas (AJ) ja 26. 2. 1 ♂ p Rautalampi Savonjoki (MPE).

Palokärki *Dryocopus martius* (k). Laji ei ole aikaisemmin ollut mukana faunistisissa katsausyhteenvedoissa. Ehkä tämä on ollut yksi syy siihen, että palokärkihavaintoja on ilmoitettu vuosien mittaan varsin epäyhtenäisesti — var-

sinkin syksyllä laji on sen verran näkyvä/kuulua, että kaikki eivät ole jaksaneet kirjata (lukuisia?) syys-havaintojaan faunististen havaintojensa joukkoon. Luonnonmetsien ja iäkäämän puuston katoamisen myötä pesimäaikaistet havainnot lajista ovat vähentyneet, mikä tekee lajin seurannan entistä ajankohtaisemmaksi. Toivottavaa on, että jatkossa palokärkihavainnot ilmoitetaan tunnontarkasti. Ainoa varma pesintähavainto. Rautalampi Häkkilä 10. 6. 5 pull r (HSi, RP). Pesimäajalta 1. 5—31. 7.) havaintoja ilmoitettiin 17 paikalta, jotka sijoittuivat eri kuntiin seuraavasti: Varpaisjärvi 3, Vieremä 3, Nilsä 2, Siilinjärvi 2, Sonkajärvi 2, Juankoski 1, Karttula 1, Kiuruvesi 1, Leppävirta 1 ja Rautalampi 1. Erityisen vahva kanta asustelee Vieremän Talaskankaan alueella, jossa kesän retkeilyllä tavattiin runsaasti mm. syönnöksiä ja useita yksilöitä (VMS). Muut havainnot jakaantuivat kunnittain seuraavasti: (tammi—huhtikuu + elo—joulukuu): Rautalampi 5 + 7, Siilinjärvi 1 + 7, Kuopio 2 + 4, Sonkajärvi 0 + 6, Nilsä 1 + 3, Kiuruvesi 0 + 3, Varpaisjärvi 0 + 3, Juankoski 1 + 0, Kaavi 0 + 1, Vesanto 0 + 1 ja Varkaus 1 + 0.

Pikkutikka *Dendrocopos minor* (k). Touko—heinäkuulta ilmoitettiin seuraavat havainnot: 10. 5. 1 ♂♀ p + 1 ♂ p Kuopio Kipansalo (JT), 18. 5. 1 Ä Siilinjärvi kk. (ES), 8. ja 12. 7. lentopoikue Rautalampi Saikari Hiekkala (ML), 15. 7. 1 p Kuopio Julkula (AH) ja 1 ♂♀ + onnistunut pesintä Kiuruvesi Hautakylä (THM). Tammi—huhtikuulta yhteensä 11 havaintoa + elo—joulukuulta 9 havaintoa: Rautalampi 5 + 3, Kuopio 2 + 2, Nilsä 2 + 1, Sonkajärvi 2 + 0, Siilinjärvi 0 + 1, Varkaus 0 + 1 ja Varpaisjärvi 0 + 1.

Pohjantikka *Picoides tridactylus* (k). Kaikki havainnot: 16. 1. 1 ♂ p Varpaisjärvi Karjalaisenmäki (PP, ERs & KRu), 15. 2. 1 p Sonkajärvi Jyrkkä (JKu & KSA), 26. 2. 1 ♂ p Rautalampi Tallivirta (HSi & EV), 26. 2.—6. 3. 1 p Rautalampi Etelä-Konnevesi Häkärälähti (T. & M. Tolmunen/EV), 20. 3. 1 ♀ p Rautalampi, Etelä-Saikari (TJa), 27. 3. 1 ♀ p Nilsä Jyrkäsalo (ERs & JR), 8. 8. 1 ♀ p Sonkajärvi Kontiolampi (VMS), 15. 11. 2 ♂♂ p + 1 ♀ p + 1 rummuttava Vieremä Talaskangas (VMS) ja ilman päivämäärämerkintää 2 ♂♂ p Kaavi Korpinlampi (PR). Lisäksi ilmoitettiin keväisiä ja syksyisiä syönnösjälkihavaintoja 4 paikalta (Suonenjoki

Kirppumäki, Sonkajärvi Kontiokangas ja Salmenlehto sekä Vieremä Talaskangas, jossa syönnöksiä löydettiin runsaasti).

Tunturikiuru *Eremophila alpestris* (k)*. Yksi keväthavainto: 20. 4. 1 p Varpaisjärvi Sopenjärvi (HH & TVä). 1980-luvulta on nyt tiedossa Pohjois-Savosta yhteensä 11 havaintoa 12 yksilöstä.

Tilhi *Bombicilla garrulus* (p). Yhteensä 7 pesimäaikaista havaintoa, mikä on normaalia suurempi määrä. Yhtä havaintoa lukuunottamatta kaikki ilmoitetut havainnot saatiin odotetusti maakuntamme pohjoisosista: 8. 6. 1 p Rautavaara Multasuo (JT), 29. 6. 1 p Sonkajärvi Turunsuo (JT), 2.—4. 7. ”2 paria” Rautavaara Tiilikanjärvi (PP), 16. 7. 5 p Sonkajärvi Koivumäki (VMS), 20. 7. 3 yks. lennossa Siilinjärvi Raasio (PP), 8. 8. 1 p Vieremä Lehtojärvi (VMS) ja samana päivänä lentopoikue Sonkajärvi Kontiolampi (VMS).

Satakieli *Luscinia luscinia* (k). Lämmin loppukevät toi sulokurkkuja; yht. runsaat 60 laulajaa ilmoitettiin. Valtaosa laulajista löytyi Varhaudesta ja Siilinjärveltä, mitkä ovat perinteisesti olleet vahvoja satakielikuntia (taulukko 3). Ylä-Savossa laji on huomattavan harvinaisen. Varhaisin havainto: 15. 5. 1 Ä Lapinlahti Nerkoo (KSA). Pesimähavaintoja ei ilmoitettu, mutta yksi havainto viittaa pesintään: 20. 6. 1 varotteleva Kuopio Savilahti (PP).

Mustaleppälintu *Phoenicurus cuculoides* (k)*. Kaksi huhtikuista havaintoa: 1. 4. 1 ♂ p Kuopio Sorsasalo (Savon Sellu) (JR & Esko Rissanen) ja 22. 4. 1 2kv ♂ napostelemassa kuolleita mehiläisiä mehiläispesien äärellä Nilsä Piekänkösken (ERs). Kuopion havainto on huomionarvoisen varhainen (samana lämpimänä päivänä nähtiin Etelä-Suomessa useita yksilöitä). Pohjois-Savossa on nyt arkistossa 7 mustaleppishavaintoa, joista 3 keväältä (aiempi vuodelta 1977) ja 4 syksyltä (1983 2, 1985, 1986).

Pensassirkkalintu *Locustella naevia* (k). Varsinkin keskinkertainen esiintyminen; havaintoja ilmoitettiin 23 sirisijästä. Pakettipeltejen sirkkalintuja kirjattiin muistiin tasaisesti eri puolilla maakuntaamme (taulukko 3). Kevään eka: 27. 5. 1 Ä Juankoski Pisankoski (JVä). Viimeiset vaikenivat vasta heinä—elokuun vaihteessa. **Viitasirkkalintu** *L. fluviatilis* (k). Havaintoja kolmesta laulajasta: 7.—16. 6. 1 Ä (r) Kuopio Neulamäki (EB, PL, JPy, PP & TR), 15.—30. 6. 1 Ä Varkaus Kuvansinjo (HKO) ja

15. 7. 1 Ä Tuusniemi Ranta-Kosula (JVi). AHK ei tarkista havaintoja lajista enää v. 1988 alusta alkaen.

Kenttäkerttunen *Acrocephalus agricola* (k)**. 26.—27. 6. 1 ♂ Ä Varkaus Lehtoniemi (AL, OH & HKo). Uusi laji maakunnallemme ja merkittävä lisä Lehtoniemen pitkälle meriittilistalle. Kyseessä oli ilmeisesti Länsi-Euroopan ensimmäinen maastomäärätty kenttäkerttunen; aiemmat havainnot lajista Suomessa ovat koskeneet pyydystettyjä yksilöitä. Otus aiheitti paitsi ylimääräistä tykytystä Varkauden harrastajien sydänelässä myös vipinää tasavallan bongaripoikien kaasujalassa.

Viitakerttunen *A. dumetorum* (k). Aikavälillä 29. 5.—27. 6. havaittiin yhteensä 32 laulujaa, mikä on keskimääräistä suurempi luku. Laulajasummaa kohotti reviirien määrä Varkaudessa, josta löydettiin kolmasosa ilmoitetuista Pohjois-Savon reviereistä (taulukko 3). Muut ilmoitetut reviirit jakaantuivat varsin tasaisesti eri puolille maakuntaa. Pesintään viittaavia havaintoja ei tänä vuonna ilmoitettu.

Luhtakerttunen *A. palustris* (k). Havaittiin kolmella paikalla: 14.—16. 6. Ä (r) Kuopio Levänen (PL, JPy, PP & TR), 20.—21. 6. 1 Ä Kuopio Julkula (AH & JKe) ja 25. 26. 6. 1 Ä Varkaus Lehtoniemi (OH, HKo). AHK poisti lajin tarkistettavien lajien listalta vuoden 1988 alusta (AHK-ilmoitus vaaditaan v. 1983—87 havainnoista). 1980-luvulta on nyt tiedossa yhteensä 20 luhtakerttushavaintoa (kaikki havainnot laulavista linnuista).

Rytikerttunen *A. scirpaceus* (k)*. Yksi AHK:n hyväksymä havainto: ainakin 24. 6. 1 Ä Varkaus Lehtoniemi (OH & AL). 1980-luvulta on nyt ilmoitettu (v. 1983 lähtien AHK:n tarkistamia) havaintoja yhteensä 12 rytikerttusesta. **Kultarinta** *Hippolais icterina* (k). Ajanjaksolta 28. 5.—24. 6. ilmoitettiin 8 laulajaa: Nilsia Palonurmi 3 (PHa), Sonkajärvi Sukeva ja Kortekangas (VMS), Varkaus Kurola 2 (HKo) sekä Varpaisjärvi kk. (HH). Tavallista runsaampi esiintyminen.

Mustapääherttu *Sylvia atricapilla* (k). Pesimäaikaista (kesä—heinäkuu) havaintoja tuli julki vain 11 laulajasta. Tosin Kuopion Puijolta ilmoitettiin useita havaintoja eri lintumiesten toimesta, mutta ilman tarkempaa paikanmääritystä, joten yhteenvedon tekijän oli vaikea päätehtäviö koskivatko havainnot samoja laulajia (vähintään 3 Ä). Puijo on sentään 5 km²:n

laajuinen alue täynnään lajille soveliaita biotooppeja (enimmillään tavattu n. 10 Ä), joten jatkossa toivotaan Puijon havainnoista tarkkaa paikanmääritystä (sama koskee Puijon alueen idänuunilintuhavaintojen ilmoittelua!). Pesimäaikaisten havaintojen kuntajakautuma oli seuraava: Kuopio 7, Rautalampi 1, Juankoski 1, Kaavi 1 ja Leppävirta 1. Syksyltä (27. 8.—26. 10.) havaintoja 7 yksilöstä (Kuopio, Nilsia, Siilinjärvi). Kahtena viime vuotena mustapääherttunen pesimäaikaista havaintoja on ilmoitettu vähän (v. 1987 12 Ä) verrattuna 1980-luvun puolivälin vuosiin (v. 1983—86 24—53 Ä), mikä saattaa kieliä todellisesta pesimäkannan vähenemisestä viime vuosina.

Idänuunilintu *Phylloscopus trochiloides* (k). Kaikki havainnot: 5.—24. 6. vähintään 4 Ä Kuopio Puijo (EB, AH, HKo, PL, PP) (pelkkä "Kuopio Puijo" on liian epämääräinen paikanmääritys idänuunilintuhavainnoille Puijolla, koska alueella retkeilee useita lintumiehiä; ks. mustapääherttu!), 8. 6. 1 Ä Nilsia Konttimäki (HH), 11. 6. 2 Ä Kaavi Karsikkovaara (MU), 11. 6. 1 Ä Siilinjärvi Raimä (KRu), 15. 6. 1 Ä Suonenjoki Kutunmäki (RP) ja 22. 7. 2 Ä Siilinjärvi Raasio (PP).

Taulukko 3. Satakielen, pensas- ja viitasirkkalinnun sekä viita- ja luhtakerttusen laulavien koiraiden/reviirien lukumäärä v. 1988 kunnittain.

	Lus lus	Loc nae	Loc flu	Acr dum	Acr ris
Juankoski	1	1	—	1	—
Kaavi	—	1	—	2	—
Kiuruvesi	2	1	—	1	—
Kuopio	7	3	1	5	2
Lapinlahti	3	1	—	—	—
Maaninka	5	—	—	—	—
Nilsia	4	3	—	2	—
Rautavaara	—	—	—	1	—
Siilinjärvi	18	1	—	4	—
Sonkajärvi	1	5	—	3	—
Suonenjoki	—	—	—	1	—
Tuusniemi	—	2	1	—	—
Varkaus	20	5	1	12	1
Varpaisjärvi	2	—	—	—	—
yhteensä	63	23	3	32	3

Lapinuunilintu *P. borealis* (k)*. Yksi ilmoitettu havainto: 20. 7. 1 Ä Siilinjärvi Raasio (MU). 1980-luvulta on nyt tiedossa 8 havaintoa (aiemmat 1980 2, 1981, 1985 2, 1986 ja 1987).

Kirjosiipiuunilintu *P. inornatus* (k)**. Vähintään yksi syksyinen havainto: 16. 9. 1 p Kuopio Puijo (PL). Tämä oli viides havainto lajista Pohjois-Savossa (aiemmat 1972, 1981, 1985 ja 1987). Ilmeisesti muitakin inoja nähtiin syksyllä -88, mutta RK:n kommentteja niistä ei ole toistaiseksi saatu.

Pikkusieppo *Ficedula parva* (k)*. Havaintoja vain yhdestä minisiepostista: ainakin 17.—18. 6. 1 2kv ♂ Ä Juankoski Akonlampi (JPy & PP). Lajista on tiedossa 1980-luvulta vasta 7 havaintoa, joista yksi koskee pesintää (1987; ks. kohta lisähavaintoja aiemmilta vuosilta).

Lapintiaainen *Parus cinslus* (k)*. Havaintoja ilmoitettiin vain kahdesta yksilöstä: ainakin 14. 2. 1 p ruokintapaikalla Pielavesi Heinämäki (MU, Ers, JR & KRi) ja 30. 3. 1 p Nilsia Ranta-Sänkimäki (JR). Pielaveden lintu oleili paikalla läpi talven.

Kuusitiaainen *P. ater* (p). Edelleen yllättävän harvinainen pesimäaikainen vastaantulija; tavattiin vain kaksi kertaa: 29. 5. 1 Ä viimevuotisella pesimäpaikalla Vesanto Horontaipale (ES) ja 5. 6. 1 Ä Kuopio Puijo Satulanotko (EB).

Pähkinänakkeli *Sitta europaea* (k). Talvikaudelta havaintoja neljästä yksilöstä: 17. 12. 1987—1. 4. 1 p Maaninka Hyttälä (O. Väisänen/PP), 13. 2.—10. 3. 1 p Varkaus Könnönpelto (HKo, JPy, PP, KRu & KSa), 14. 2.—10. 3. 1 p Rautalampi Vaajasalmi (E. Sillanpää/KSi) ja 21. 2.—13. 3. 1 p Varkaus Taipaleenkanava (HKo, ERs, KRu, KSa & MU).

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus* (k). Vain kaksi havaintoa ilmoitettiin: 20. 6. 1 ad ♂ SE Siilinjärvi Musti (MU) ja 7. 7. 1 Ä Karttula Saittajärvi (KSa).

Lapinharakka *Lanius excubitor* (p). Vanhan tavan mukaisesti pesimäaikaista havaintoja tehtiin niukasti. Ilmoitetut havainnot: 3. 7. 1 p Rautavaara Tiilikjärvi (PP), 12. 7.—12. 8. 2 ad + maastopoikue Siilinjärvi Musti (monet), 30. 7. 1 p Sonkajärvi Saukkosuo (VMS), 1. 8. 1 p Sonkajärvi Sukevan keskusvankila (M. Huttunen/VMS) ja 3. 8. 1 varotteleva Sonkajärvi Vehkalampi (VMS).

Kuukkeli *Perisoreus infaustus* (k). Melko vilkas retkeily maakuntamme syrjäkulmilla on viime vuosina paljastanut, ettei kuukkelin tilanne maakunnassamme liene niin synkkä kuin vielä joitakin aikoja sitten oletettiin. Kuitenkin tänäkin vuonna pesimäaikaisten (huhtikuu—heinäkuu) havainnot olivat tiukassa: 1. 4. 2 p Sonkajärvi Salmenlehto (VMS), 6. 4. 3 p Kaavi Kaatranen (PR) ja "kesä" 1 yks. Sonkajärvi Uuranholi (A. Kainulainen/VMS). Talvisin ruostepyrstöjen olemassaolo on monilla paikoilla tullut ilmi siivekkäiden lehahtaessa pesimäalojen kätkeistä lähitalojen läskivieraiksi. Valtaosa kuukkelihavainnoista tehdäänkin syksy- ja talviaikaan: marraskuu 1987—kevätalvi enimmillään 8 p ja syksy—alkutalvi enimmillään 6—7 p Pielavesi Heinämäki (monet), 1. 12. 1987—15. 3. 3 p Suonenjoki Väärä järvi (monet), 13. 2. 1 p Leppävirta Sorsakoski (HKo), 25. 2. 1 p Rautalampi Savonjoki (MPe), helmikuu 2 p Suonenjoki Viipero ja Särkimäki (R. Niemi/EV). Lisäksi Vieremän—Sonkajärven Talaskankaan alueelta — Pohjois-Savon ehkäpä merkittävimmältä kuukkelipaikalta — seuraava havaintosarja: 14. 2. 3 kiert (KSa), 19. 8. 3 p (VMS), 5. 11. 2 p (JPy), 15. 11. 2 p ja 16. 11. 4 p (VMS).

Pähkinähakki *Nucifraga caryocatactes* (k). Vuoden alkupuoliskolta vain yksi havainto: 22. 2. 1 p Rautalampi Savonjoki (MPe). Muut havainnot elo—lokakuulta: 11. 8.—3. 10. 1 p Kaavi kk. (PR), 21. 8. 1 yks. Pielavesi Panka (S. Kärkkäinen/ES), 13. 9. 1 m W Siilinjärvi Harjamäki (MU), syyskuu 1 p Juankoski Orikorpi (M. Suniloff/ES) ja 7. 10. 1 p Maaninka Lapinjärvi (JPä).

Naakka *Corvus monedula* (p). Naakka on valloittanut Iisalmen ja Varkauden kaupunkialueet, joilla pesii vankka kanta. Varkauden pesimäaikaiseksi yksilömääräksi arvioitiin 400—500 yks. (HKo). Em. kaupunkien ulkopuolella laji on pesimäaikana harvinainen nähtävyys, eikä se ole kotiutunut esim. Kuopioon. Kuopuon kaupunkialueelta ilmoitettiin seuraavat toukokuun lopun—heinäkuun havainnot (mitään pesintään viittaavaa ei todettu): 22. 5. 7 kiert Haapaniemi (KSa), 30. 5. 5 kiert tori (MU) ja 3. 6. lähtien läpi kesän 2 p keskusta (mm. tori) (monet). Yksi ilmeiseen pesintään viittaava havainto Iisalmen ja Varkauden ulkopuolelta: 30. 6. 2 varoittelevaa yks. Kiuruvesi Niemiskylä (THm). Lisäksi seuraavat ha-

vainnot kesäkuisista kierteelijöistä 2. 6. 6 p Siilinjärvi Kasurila (KRu & MU), 4. 6. 7 p ja 10. 6. 2 kiert Siilinjärvi kk. (MU), 7. 6. 1 yks. Varpaisjärvi Juurikkamäki (JT) sekä 26. 6. 1 kiert Siilinjärvi Aappola (MU).

Mustavaris *C. frugilegus* (p). Tavattiin kolmas- ti kesän kynnyksellä: 20. 5. 1 yks. S Iisalmi Pel- tosalmi (JT), 29. 5. 1 subad p Siilinjärvi kk. (MU) ja 29. 5. 1 ad p Suonenjoki Rieponlahti (TJa). Jokunen loppukevään kierteelijä näh- dään miltei joka vuosi.

Pikkuvarpunen *Passer montanus* (k). AHK pois- ti lajin tarkistettavien lajien joukosta vuoden 1988 alusta, mikä selittää osittain havaintojen runsauden aikaisempiin vuosiin verrattuna. Lajista on tullut viime vuosina vakituinen pe- simälaji Varkaudessa, josta esitettiin seuraavat pesimäaikaiset parimääräarviot: Lehtoniemi 3—4 ♂♀, Luttila 3 ♂♀ ja Savonmäki 2 ♂♀ (HKo). Varkauden Lehtoniemeltä ilmoitet- tiin myös useita talvikautisia havaintoja (ajan- jaksolta joulukuu 1987—maaliskuu enimmil- lään 3 p) (monet). Lisäksi yksi pesimäaikainen havainto muualta Varkaudesta: 17. 5. 4 p Ruokojärven kylä (JT). Muualla Pohjois-Sa- vossa täpläposki on kovasti harvinainen: 2. 1. 1 p Siilinjärvi Pöljä (MU & HSo), ainakin 24. 1. ja 5. 2. 1 p sekä läpi joulukuun 2 p Kuopio Niirala (AH, JKe, PP, KSa) ja 17. 5. 1 p Rauta- lampi Etelä-Saikari (EJ, KJa & TJa).

Tikli *Carduelis carduelis* (p). Varmoja pesintö- jä ei ole todettu (lue ilmoitettu) vuosikausiin. Nyt kaksi pesintää: Varkaus Kosulanniemi ja Päiviönsaari (HKo). Lisäksi kaksi muuta pe- simäaikaista havaintoa: kesä—heinäkuu 1 Ä Kuopio Siikalampi (KSa) ja 19. 7. 3 p Kuopio Siikaniemi (PP).

Hemppo *C. cannabina* (p). Pohjois-Savon hemppokannan rippeet jatkavat sinnittelyään vuodesta toiseen Siilinjärvellä, jossa pesimä- aikaisia havaintoja tehtiin nyt kuitenkin perin niukasti: 16.—17. 7. 1 p Siilinjärvi Kolmisoppi

(PP, KRu & MU) ja 18. 8. 1 ad ♂ p Siilinjärvi Pöljänmylly (MU). Muualta ei ilmoitettu pe- simäaikaisia havaintoja.

Tundraurpiainen *C. exilipes* (k). Alkuvuodesta ja keväältä 5 havaintoa: 1. 1. 1 p Kuopio Kar- honsaari (PP), 6. 1. 2 p Siilinjärvi Kasurila (KSa), 9. 1. 2 ad ♂♂ p Rautalampi Virta (EV), 11. 1. 2 p Kuopio Niirala (PP) ja 17. 4. n. 20 p Kuopio Kettulanlahti (PP). Alkutalvesta tun- dran asukkeja ilmaantui maisemiimme varsin runsaasti. Seuraavista nähdystä tuli ilmoitus: 5. 11. 2 p ja 20. 11. 1 p + 1 kuolleena tiellä Siilinjärvi Hamula (KRu & MU), 16. 12. 1 p ja 27. 12. 2 p Nilsia Mustalahti (ERa & JR), 31. 12. 1 p Nilsia Pieksänkosi (ERa & JR) sekä 31. 12. 2 p Kuopio Likolahti (KSa).

Kirjosiipikäpylintu *Loxia leucoptera* (k). Yksi keväthavainto: 10. 3. 1 m Rautalampi Äijävesi (EV). AHK poisti lajin AHK-listalta vuoden 1988 alusta.

Isokäpylintu *L. pytyopsittacus* (k). Entiseen ta- paan pääosa havainnoista tehtiin keväällä. Tammi—maaliskuun havainnot kunnittain: Rautalampi 9 p + m (HSi, EV) ja Kuopio 8 p (HKo, PP). Loppukeväältä kolme havaintoa, joista yksi viittasi todennäköiseen pesintään: 30. 4. 2 p Kuopio Kaislastenlahti (AH & JKe), 7. 5. 2 Kuopio Neulamäki (HH) ja 7. 5. 1 ♀ varoitteleva Nilsia Eitikansuo (HH). Loppu- kesältä kaksi havaintoa: 4. 8. 2 p ja 10. 8. 1 m Nilsia Eitikka (HH).

Nokkavarpuksen *Coccothraustes coccothraustes* (k). AHK ei tarkista nokkavarpushavaintoja vuoden 1988 alusta alkaen. Havaintoja ilmoi- tettiin kahdelta paikalta: 21. 2.—11. 3. enim- millään 2 p Kuopio Linnanpelto (monet) ja 24.—27. 2. 2 p Kuopio Särkiniemi (JKu, JPy, PP, ERs, KSa, VMS).

Kultasirkku *Emberiza aureolia* (k)*. Yksi kesä- kuinen havainto vanhalta pesimäpaikalta: 8. 6. 1 2kv ♂ Ä Siilinjärvi Aappola (MU).

Lisähavaintoja aiemmilta vuosilta

Seuraavassa esitetään Siivekkäässä aiemmin julkaisemattomia havaintoja vuosilta 1983—87. Osasta on saatu il- moitus vasta edellisen faunistisen kat- sauksen kirjoittamisen jälkeen, ja osa havainnoista koskee RK-lajeja, joista hyväksymispäätökset ovat tulleet niin ikään maaliskuun -88 jälkeen. Tässä koosteessa ovat mukana lähinnä vain alueellisista rariteeteista tehdyt aiem- pien vuosien havainnot.

Kaakkuri *Gavia stellata* (k). Vuodelta 1987 yk- si varma pesimähavainto: 20. 7. 1 ad + 2 isoa poikasta Suonenjoki (vanha pesimälampi (ML). Lisäksi toisella suonenjokelaisella van- halla pesimälammella tavattiin 14. 7. 1987 2 ad, mutta muuta pesintään viittaavaa ei ha- vaittu (ML, HSi, KSi & EV). Nämä olivat ai- noat pesimäaikaiset kaakkurihavainnot vuodelta 1987!

Pikkuiikku *Tachybaptus ruficollis* (k)*. 21. 9. 1985 1 p Varkaus Siitinselkä Ruokolahti (HKä, TI & HKo). V. 1985 havaittiin yhteensä 3 yksilöä.

Laulujoutsen *Cygnus cygnus* (p). Kaksi pesi- mäaikaista havaintoa vuodelta 1987 läänim- me eteläosasta (Rautalampi, Suonenjoki) (ML). Kaikki muut ilmoitetut vuoden 1987 havainnot tehtiin läänimme pohjois- ja länsi- osissa.

Tundranhanhi *Anser albifrons* (k). 24. 10. 1987 n. 100 m Rautalampi Pohjois-Saikari (ML). Ko. päivänä nähtiin runsaasti muuttavia arktisia hanhia Etelä- ja Keski-Suomessa (Pohjois-Sa- vosta aiemmin ilmoitettuja havaintoja ko. päivästä yht. n. 840 tundranhanhiyksilöstä).

Merihani *A. anser* (k)*. 24. 4. 1985 1 ad p — m Varkaus Mulajärvi (HKä). Kahdeksas havain- to maakunnastamme (vuodelta 1985 yhteensä 3 havaintoa).

Valkoposkianhi *Branta leucopsis* (k). Loka- kuulta 1987 seuraavat lisähavainnot: 24. 10. 80 Nilsia Urimolahti (TVä), 24. 10. muutamia m n. 100 yksilön tundra- ja valkoposkianhi- parvessa Rautalampi Pohjois-Saikari (ML), 25. 10. 4 m Rautalampi Rautvuori (ML & KSi), 25. 10. 1 m Rautalampi Keski-Saikari (ML) ja 26. 10. 20 m Vesanto Närhilä (ML),

Syksyltä 1987 on nyt ilmoitettu havainnot yht. n. 680 valkoposkesta.

Pilkkasiipi *Melanitta fusca* (k). 25. 10. 1987 20 m SW Rautalampi Rautvuori (ML & KSi). Syksyn 1987 pilkkasiipisumma kohoa 243 yksilöön (osa edelleenkin vielä ilmoittamatta), mikä on suurin syyssumma kautta aikojen Pohjois-Savosta.

Haarahaikka *Milvus migrans* (k)*. 21. 5. 1987 1 m W Rautalampi Pohjois-Saikari (ML). 1980-luvulta on nyt tiedossa 11 haarahauk- kahavaintoa.

Liejukana *Gallinula chloropus* (k)*. 19.—25. 5. 1984 1 ad p Varkaus Lehtoniemi (HKä, ym). Yhdeksäs havainto lajista 1980-luvulta Poh- jois-Savosta.

Paksujalka *Burhinus oedipnemus* (k)**. 14. 6. 1987 1 p Tervo Haapamäki (M. Puranen & perhe/Lintumies 23: 190). Pellolla vilistänyttä kummajaista päästiin tarkkailemaan autosta käsin lähietäisyydeltä. Tämä oli kuudes pak- sujalkahavainto Suomesta (ainut vuonna 1987). Pohjois-Savossa laji on tavattu kerran aikaisemminkin (Kiuruvesi 13.—n 24. 6. 1980).

Suosirri *Calidris alpina* (k). 7. 7. 1987 2 ad p/m Suonenjoki Iisvesi (ML & RP). Siilinjärven Raasion ja Mustin ulkopuolelta Pohjois-Sa- vosta on tiedossa varsin vähän havaintoja heinäkuulta (muuttavista vanhoista linnuista).

Suokukko *Philomachus pugnax* (p). 27. 5. 1987 1 ♂♀ p Varpaisjärvi Sopenjärvi (HH). **Isovesipääsky** *Phalaropus fulicarius* (k)**. 16.—20. 5. 1987 1 2kv p Sonkajärvi Sukeva Saukko- suo (VMS & JKu/Lintumies 23: 190). Tämä oli vasta viides keväthavainto lajista Suomes- sa. Vuonna 1987 Suomessa tehtiin ennätyskel- liset 5 isovesipääskyhavaintoa. Pohjois-Savos- ta on tiedossa yksi aiempi havainto: Kuopio 1. 8. 1906.

Leveäpyrstökihi *Stercorarius pomarinus* (k)**. 27. 10. 1985 1 ad p Sonkajärvi Sukeva (A. & T. Mulari/VMS/Lintumies 23: 199). Tämä oli toinen havainto Pohjois-Savosta vuodelta 1985, jolloin leveäpyrstöjä tavattiin syksyllä poikkeuksellisen paljon (23 yks.) koko maas- sa. RK tarkistaa jakson 1. 5.—15. 6. ulkopuo- lella ennen vuotta 1986 tehdyt havainnot.

Merilokki *Larus marinus* (k)*. Varkaudesta ilmoitettiin joukko vanhoja havaintoja: 30. 3.—4. 4. 1984 enemmillään 3 ad p Varkaus Siitinselkä (HKä), 31. 3. 1985 1 ad p Varkaus Siitinselkä (HKä), 13. 4. 1985 2 ad p Varkaus

Siitinselkä (HKä, TI & J. Pirhonen), 15. 3. 1986 1 ad p Varkaus Siitinselkä (HKä) ja 29. 3.—1. 4. 1987 1 ad p Varkaus Huruslahti (HKä). AHK tarkistaa havainnot vuosilta 1983—87. Lajista on nyt tiedossa Pohjois-Savosta yhteensä 24 havaintoa (31. yks.). Kaikki havainnot ovat 1980-luvulta (1981, 1982, 1983, 1984 (2), 1985 (3), 1986 (2), 1987 (4) ja 1988 (10)).

Pikkukajava *Rissa tridactyla* (k)*. 16. 4. 1987 1 2kv p Rautalampi Virta (EV). Pohjois-Savon 14. pikkukajavahavainto (edelliset kolme havaintoa vuosilta 1927, 1981 ja 1983). AHK tarkistaa havainnot vuoden 1986 alusta alkaen (v. 1975—85 havainnot tarkistaa RK).

Turturikyhy *Streptopelia turtur* (k)*. 3. 6. 1987 1 Ä Rautalampi Etelä-Saikari (TJa). **Hiiripöllö** *Surnia ulula* (k). Vuoden 1987 syksyltä seuraavat lisähavainnot kunnittain: Rautalampi 5 yks., Nilsia 1 yks. ja Suonenjoki 1 yks. (elokuu 1, lokakuu 1 ja joulukuu 5).

Varpuspöllö *Glaucidium passerinum* (k). Rautalammin runsasta talvikantaa 1987/88 (ks. edellä tässä katsauksessa) lisävalaiskoon seuraava summa: joulukuulta 1987 yht. 12 havaintoa (ks. myös faunistinen katsaus 1987). **Lapinpöllö** *Strix nebulosa* (k). 6. 11. 1985 1 kuollut Rautavaara (mus.).

Harjalintu *Upupa epops* (k)*. 24.—25. 9. 1987 1 p Kuopio Puijonlaakso (KSa & J. Tuomenlehto). Yksilöstä on aikaisemmin julkaistu havainto päivämäärällä 25. 9. (ks. faunistinen katsaus 1987). AHK tarkistaa vielä vuoden 1987 havainnot.

Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos* (k)*. 13. 11. 1983 1 ad ♂ kiert Varkaus Kämäri (HKä) ja 7. 1. 1984 1 ad ♂ p Varkaus Lehtoniemi (HKä). Lajista on tehty v. 1970—88 yhteensä 26 havaintoa (1970-luku 15, 1980-luku 11 havaintoa). Suurin osa havainnoista on syksy puoliskolta, ja pesimäkausia havaintoja on vain muutama.

Pikkutikka *D. minor* (k). 19.—20. 7. 1987 1 ♂ p Rautalampi Pohjois-Saikari (ML). Pesimäaikaisia havaintoja vuodelta 1987 saatiin siten yhteensä neljältä paikalta. Lisäksi 13.—26. 12. 1987 3 havaintoa (yht. 3 yks.) Rautalammilta (MPe, KSi, EV).

Pohjantikka *Picoides tridactylus* (k). 9. 9. 1986 1 kuolleena Kuopio Haapaniemi (mus.) ja 14.—16. 12. 1987 1 p Rautalampi Rastu (KSi).

Mustaleppälintu *Phoenicurus ochruros* (k)*. Kaksi havaintoa samalta päivältä: 2. 10. 1983 1 ♀-puk. p Varkaus Lehtoniemi (HKä & J. Pirhonen) ja 1 ♂ p Varkaus Käärmenniemi (HKä).

Mustapäätasku *Saxicola torquata* (k)*. 5.—18. 5. 1987 1 ♂ p Rautalampi Niinimäki (H. & R. Hyvönen, A.-L. & H. Tiihonen/Lintumies 23: 192). Pohjois-Savosta tunnetaan vain yksi aikaisempi havainto (Varkaus 12. 5. 1981).

Ruokosirkkalintu *Locustella luscinioides* (k)*. 22.—24. 6. 1987 1 ♂ Ä (r) Kuopio Riistaveden lintujärvet (PL, JPy & PP/Lintumies 23: 193). Ensimmäinen havainto Pohjois-Savosta, ja samalla toistaiseksi Suomen pohjoisin havainto lajista.

Kultarintalaji *Hippolais sp.* (k). Poikkeuksellisen myöhäinen havainto: 27. 10. 1987 1 p Kuopio keskustan hautausmaa (PP).

Kirjokerttu *Sylvia nisoria* (k)*. 22. 8. 1984 1 1kv p Varkaus Lehtiniemi (HKO). Ensimmäinen havainto lajista maakunnassamme.

Mustapääherttu *S. atricapilla* (k). Vuodelta 1987 seuraavat pesimäaikaiset lisähavainnot: 24. 6.—20. 7. 1 Ä Rautalampi Pohjois-Saikari (ML) ja 3 reviiriä (yhdeltä pesä- ja yhdeltä lentopoikuelötyt) Leppävirta Nikkilänmäki (H. & R. Rönkä). Vuoden 1987 ilmoitettujen havaintopaikkojen/reviirien määrä kohoaa kahteentoista.

Lapinuunilintu *Phylloscopus borealis* (k)*. 21. 7. 1987 1 Ä Kuopio Puijo Peipposenrinne (KSa, PL & JPy). 1980-luvun havaintosaldoista ks. edellä v. 1988 havainnot.

Kirjosiiuunilintu *P. inornatus* (k)*. 3.—4. 10. 1987 1 p Varkaus Vanha kanava (HKO & OH, ym.). Lintu liikuskeli paikalla tyypillisesti tiaispäreen liittyneenä. Neljäs havainto Pohjois-Savosta (aiemmat 1972, 1981 ja 1985; vuodelta 1988 yksi havainto, ks. v. 1988 havainnot edellä).

Pikkusieppo *Ficedula parva* (k)*. Pesintähavainto: 15. 7. 1987 pesä jossa 5 pesästä lähtevää poikasta Rautalampi Myhijärvi (ML, KSi, HSi & EV). 1980-luvulta ei ole tiedossa muita varmoja pesimähavaintoja.

Pähkinänakkele *Sitta europaea* (k). Talvi 1983/84 1 p Nilsia Eitikka (S. Rissanen/HH). Ko. talvi oli nakkelitalvi, ja Pohjois-Savosta on tiedossa vaelluskaudelta 1983/84 aiempia havaintoja 236 nakkelistä (ks. Tuomainen 1987, Siivekäs 8: 17—21.).

Korjauksia v:n 1987 faunistiseen katsaukseen

Laulujoutsen *Cygnus cygnus*. Pesä- ja poikuehavaintoja: Pyhäjärvi 2 pesää (TH) (ei Pyhäjärvi 1 pesä (TH) ja Pyhäntä 1 pesä (TH); poistettava siis Pyhännän pesähavainto).

Kapustarinta *Pluvialis apricaria*. Lisäksi kapustarintoja tavattiin kesäkuussa (ei sekä kuussa) Ylä-Savon ...

Tundrakurmitsa *P. squatarola*. Painovaiheessa oli tippunut pois ensimmäinen tekstirivi. Kokonaisuudessaan lajia käsittelevä kohta pitäisi olla: 13. 11. 1985 1 juv nälkiintyneenä ja lentokyvyttömänä Vesanto Niinivesi (toimitettiin Ähtärin eläintarhaan talvehtimaan) (PA & N. Laitinen).

Merilokki *Larus marinus*. 1980-luvulla tehdyt havainnot yht. 9) ovat vuosilta 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986 ja 1987 (3) (ei 1981, 1982 (2), 1984, 1985, 1986 ja 1987 (3)).

Leveäpyrstökihi *Stercorarius pomarinus*. V. 1985 havainnon havaintopaikka puuttui. Pitäisi olla: 13. 11. 1985 1 juv nälkiintyneenä ja lentokyvyttömänä Vesanto Niinivesi (toimitettiin Ähtärin eläintarhaan talvehtimaan) (PA & N. Laitinen).

Merilokki *Larus marinus*. 1980-luvulla tehdyt havainnot yht. 9) ovat vuosilta 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986 ja 1987 (3) (ei 1981, 1982 (2), 1984, 1985, 1986 ja 1987 (3)).

MITÄ PAREMMIN PELTO KASVAA, SITÄ VÄHEMMÄN RAVINTEITA HUUHTOUTUU

Elävä luonto tarvitsee ravinteita. Lannoituksella ja kalkituksella autetaan kasveja hyvään kasvuun. Kasvukautensa aikana kasvit käyttävät lähes kaikki annetut ravinteet.

Viljelemättömiltä alueilta sensijaan ravinteet pääsevät huuhtoutumaan, koska siellä ei ole ravinteita käyttäviä kasveja.

KEMIRA

Luonnollista rinnakkaiseloa

Kevätmuutto 1987 Pohjois-Savossa

EELIS RISSANEN

Tämä katsaus käsittelee yleisimpien muuttolintujen saapumista ja muuton kulkua sekä muutamien vaelluslintujen liikehtimistä Pohjois-Savossa keväällä 1987.

Havaintoja ilmoitettiin seuraavien kuntien alueilta: Iisalmi, Juankoski, Kaavi, Karttula, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Maaninka, Nilsä, Rautalampi, Rautavaara, Sonkajärvi, Suonenjoki, Varkaus, Varpaisjärvi, Tervo, Vehmersalmi ja Vesanto. Lisäksi Kuopion Riistavesi on huomioitu erikseen.

Havaintojaan lähettivät seuraavat henkilöt (suluissa käytetyt nimilyhenteet) Risto Aaltonen (RA), Erkki Björk (EB), Juhani Haukka (JH), Antti Holopainen (AH), Patrick Hublin (PH), Harri Hölttä (HH), Tuomo Jalakanen (TJ), Kai Jäderholm (KJ), Ari Jäntti (AJ), Jorma Knuutinen (JK), Martti Linkola (ML), Ari Lyytikäinen (AL), Markku Paananen (MP), Raimo Pakarinen (RP), Heikki Partanen, Pirjo Pennanen (PPE), Jyrki Pynnönen (JP), Petro Pynnönen (PPy), Eelis Rissanen (ER), Juhani Rissanen (JR), Kari Rissanen (KRi), Kalle Ruokolainen (KRu), Pertti Räsänen (PR), Kari Saukkonen (KSa), Hannu Siikavirta (HS), Kauko Sikström (KSi), Lassi Silvennoinen (LS), Thea Silvennoinen (TS), Juha Siikamäki, Pirkko Siikamäki, Veli-Matti Sorvari (VMS), Pekka Sovinen (PS), Markku Ukkonen (MU), Teuvo Vepsäläinen, Esko Vesanen (EV), Juha Väättäin (JV).

Havainnointiaktiivisuus oli eri puolilla maakuntaa varsin hyvä, ainoastaan Ylä-Savon osalta tyydyttävä.

Kevään säästä

Maaliskuun lopussa päivälämpötilat kipusivat plussan puolelle. Huhtikuussa oli lähes koko kuun ajan päivisin n. +10°C, poikkeuksena 10. ja 20. päivän tienoot, jolloin esiintyi lyhyet takatalven jaksot yöpakkasineen. Toukokuun alussa vallinnut lämmin jakso, päivisin jopa lähellä +20°C, sulatti viimeiset lumet. Toukokuun lämpötila oli verrattain tasainen lukuunottamatta 7. ja 25. päivän seutua, jolloin vallitsi muutaman päivän ajan hiukan viileämpi ilma.

Muuton kulku

Ensimmäisten muuttolintujen saapuminen ajoittui maaliskuun lopun ja huhtikuun alun lämpimiin päiviin. Takatalvet hiukan hidastuttivat muuton kulkua. Jäiden lähtö tapahtui normaalisissa aikataulussa, niinpä monet vesilinnut saapuivat keskimääräisesti. Petolintujen ja isojen lintujen päämuutto ajoittui huhtikuun lopun lämpimiin päiviin. Toukokuun alun lämpöaalto houkutteli muutamia hyönteissyöjiä ennätysaikaisin. Vastaavasti loppukuun viileä jakso viivytti myöhäisempien hyönteissyöjiä saapumista ja pysäytti joidenkin arktisten lajien (lähinnä kahlaajien) muuttoa.

AHK on tarkistanut seuraavat aikaiset havainnot: nuolihaukka 17.4., kapustarinta 4.4. ja sepelkyyhky 15.3.

Katsauksesta

Katsauksen rakennetta on olennaisesti

muutettu edellisen vuosien vastaavasta. Taulukkomuodosta on luovuttu ja havainnot on esitetty systemaattisessa lajijärjestyksessä pienin kommentein varustettuna faunistisen katsauksen tyyppisesti. Tämä katsaustyyppi antaa mahdollisuuden käsitellä kaikki lajista ilmoitetut merkittävät havainnot saman otsikon alla. Katsaus on toivon mukaan miellyttävämpi lukea tällä tavoin esitettynä.

Lajinimen jälkeen on vuosilta 1965—86 ensimmäinen, keskimääräinen ja viimeinen saapumisaika sekä niiden vuosien määrä, jolta havaintoja ko. lajista on käytössä 1965—86.

Lopuksi vielä kiitokset kaikille havaintonsa lähettäneille. Toivottavasti kevähavaintojen ilmoittaminen jatkuu tulevinakin vuosina tällä tasolla.

Katsauksessa on käytetty seuraavia lyhenteitä:

m	= muuttava
p	= paikallinen
k	= kiertelevä
Ä	= laulava
ä	= muuten ääntelevä
a5	= viisi parvea
2/1	= koiraat/naaraspuikuiset

Vesilinnut

Kuikka *Gavia arctica* (24.4.—7.5.—13.5./20). Ensimmäiset 26.4. 1 p Son Sukeva (KJ) ja 29.4. 1 p Rau Virta (EV). Kevään yksilömääräksi kertyi aikavälillä 26.4.—2.6. vaatimat 45 p/a14 ja 8m/a6. Suurin keräntymä 20.5. 16 p Nil Suuri-Pieksä (ER). Mielenkiintoinen muuttohavainto kesäkuulta 3.6. peräti 50 m Gaviaa Nil Mustalahti (JR).

Kaakkuri *G. stellata* (6.5.—12.5.—16.5./6). Havaintoja enemmän kuin aikaisempina keväinä. Kaikki havainnot: 1.5. 1 m Rau Rämäkkävuori (JH), 1.5. 1 m ja 3.5. 2 m Rau Äijävesi (EV), 12.5. 1 m Rau Rastunsuo (KSi), 17.5. 1 p Kaavi (JV).

Silkkiuikku *Podiceps cristatus* (11.4.—24.4.—

30.4./22). Ennätysaikainen ensihavainto 8.4. 1 p Rau Säynätsalmi (KSi). Seuraavia saikin odotella: 27.4. 1 p Rau Tyyrinvirta ja 1 p Rau Nokisenkoski (KSi). Ylä-Savon ensimmäinen 1.5. Iis Itikka (KJ). Suurin ilmoitettu keräntymä 3.5. 80 p Kuo Kallansillat (PH).

Härkälintu *P. griseigena* (26.4.—11.5.—18.5./12). Havaintoja ilmoitettiin 8 yksilöstä 6 eri paikasta. Ensimmäinen 3.—4.5. 1 p Rau Virta (EV, KSi).

Mustakurkku-uikku *P. auritus* (2.5.—9.5.—15.5./17). Kolme havaintoa kaiken kaikkiaan: 9.5. 2 p Rau Tervälampi (KSi), 16.5. 1 p Iis Haajainen (KJ) ja 17.—21.5. 2 p Son Sukeva (VMS).

Merimetso *Phalacrocorax carbo*. Vain yksi havainto 28.4. 1 m Rau Äijävesi (EV).

Sinisorsa *Anas platyrhynchos* (20.3.—6.4.—21.4./17). Ensimmäiset: 2.4. 1/ p Rau Tyyrinvirta (RA, EV), 6.4. 1/1 p Rau Kattilavirta (HS) ja Ylä-Savosta 12.4. Iis Nerohvirta (KJ). Yleistyi Kuopiossa n. 15.4. (JP, PPy).

Tavi *A. crecca* (11.4.—19.4.—1.5./22). 16.4. 1/ m Rau Virta (EV), 18.4. 1/1 p Rau Tyyrinvirta (KSi) ja 29.4. 1 p Iis Nerohvirta (KJ). Huippuna 30.4. n. 140 p Rii Lintujärvet (JP, PPy).

Heinätavi *A. querquedula* (20.4.—1.5.—18.5./20). Ensimmäiset toukokuun alkupuolella. 1.5. 2/1 p Maa Lapinjärvet (MU, ER), 3.5. 1/ p Rii Lintujärvet (PH) ja 16.5. 1/ p Son Sukeva (VMS).

Haapana *A. penelope* (15.4.—27.4.—7.5./22). Ensimmäinen 28.4. 1/1 p Rau Virta (EV). 29.4. havaittiin jo useammassa eri paikassa myös Iis Neronvirta (KJ). Suurin keräntymä 4.5. 40 p Varp Sopenjärvi (HH).

Jouhisorsa *A. acuta* (25.3.—23.4.—7.5./22). Ensimmäiset 16.4. 1/1 p Maa Mustavirta (JP, PPy), 17.4. jo useammalla paikalla seuraavasti 1/1 p Maa Lapinjärvet (AH, ER, JR, MU), 1/ p Rau Äijävesi (EV) ja 1/1 p Rau Tyyrinvirta (KSi, TJ).

Lapasorsa *A. clypeata* (20.4.—28.4.—10.5./21). Ensimmäinen ehäti huhtikuun puolella 29.4. 1/ p Rau Äijävesi (EV), seuraavat 1.5. 1/ m Rau Äijävesi (EV), 3/3 p Maa Lapinjärvet (MU, ER) ja 1 p Iis Keskimäinen (KJ).

Tukkasotka *Aythya fuligula* (16.4.—29.4.—10.5./21). Varhaisin havainto 17.4. 1/ p Maa Vianta (AH, ER, JR, MU). Seuraavat odotuttivat hiukan 26.4. 2 p Rau Virta (EV). Huip-

puna 12. 5. 40 p Sii Apaja—Kumpunen (MU).
Punasotka *A. ferina* (14. 4.—28. 4.—8. 5./22). Ensimmäinen muuttaja 17.—18. 4. 1/ p Rau Tyyrinvirta (TJ, JP, PPy, KSi).
Lapasotka *A. marila*. Ainoastaan yksi havainto ilmoitettiin: 30. 4. 1/1 m Rau Äijävesi (EV).
Telkkä *Bucephala clangula* (4. 3.—8. 4.—22. 4./21). Muuton alkua: 3. 4. 1 p Iis (KJ) ja 6. 4. 3 p Rau Äijävesi (HS). Päämuutto Rautalamilla 22.—30. 4. jolloin havaittiin 429 m/a154, huippuna 29. 4. 95 m/a22 ja 30. 4. 100 m/a26. (EV).
Alli *Clangula hyemalis* (4. 5.—16. 5.—23. 5./14). Heikohko kevätesiintymisen. 7. 5.—6. 6. nähtiin ainoastaan n. 140 muuttavaa yksilöä. Varhaisimmat 7. 5. us. m Rau Äijävesi (EV) ja 10. 5. 7 p Sii Taivallahti (PS). Suurimmat määrät 11. 5. 40 p (PS) ja 17. 5. 34 m/a2 + 10 p (EB, ER, JR, KRu, MU). Viimeinen muuttaja 6. 6. 1 m Nil (HH).
Pilkksiipi *Melanitta fusca*. Kevään ainoa 'luukku' nähtiin 17. 5. 1/ m Rau Virta (EV).
Mustalintu *M. nigra* (24. 4.—9. 5.—22. 5./11). Kevään yksilömäärä mukavasti n. 100 muuttavaa. Ensimmäiset 28. 4. us. m Rau Virta (EV) ja 29. 4. 5/1 m Rau Virta (EV) sekä 1 p Iis Nerohvirta (KJ). 12. 5. noteerattiin huippuna 45 p Kuo Kallansilloilla (JP, PPy). Viimeiset 23. 5. 9 p Sukevanjärvi (VMS).
Tukkakoskelo *Mergus serrator* (17. 4.—2. 5.—16. 5./16). Ensimmäiset: 29. 4. 1 p Iis Nerohvirta (KJ) ja 3. 5. 1/ p Rau Virta (EV).
Isokoskelo *M. merganser* (8. 3.—7. 4.—26. 4./16). Ensimmäiset jo maaliskuulla: 13. 3. 1/ m Rau Äijävesi (EV) ja 14. 3. 1/ p Kuo Sorsasalo (JR).
Uivelo *Mergus albellus* (17. 4.—30. 4.—10. 5./19). Saapui keskimääräisesti 30. 4. 1/ p Kuopio Kallansillat (JP, PPy). Seuraava 1. 5. 1 p Iis Pitkäkoski (KJ). Kaiken kaikkiaan ilmoitettiin havaintoja n. 30 yksilöstä. Viimeiset havaittiin 10. 5.

Metsähanhi *Anser anser* (7. 4.—18. 4.—30. 4./21). Ensimmäinen 15. 4. 1 m Sii Toivala. Seuraavana päivänä 6 m/a2 Rau Rastunsuo (JP, PPy, KSi). Muuton kulku käy ilmi taulukosta 1. Kevään yksilömäärä tavanomainen. Myös Anser-hanhien muuton kulku näkyy taulukossa.

Kanadanhanhi *Branta canadensis*. 3 havaintoa 4 yksilöstä: 22. 4. 2 m Rau Äijävesi (EV), 28. 4. 1 m Rau Äijävesi (EV) ja 1. 5. 1 p Iis Pitkä-

koski (KJ).

Sepelhanhi *B. leucopsis*. 3 varsin varhaista havaintoa: 3. 5. 1 m ja 10. 5. 1 m Rau Äijävesi (EV) sekä 14. 5. 22 m Jua Pisankoski (JV).
Laulujoutsen *Cygnus cygnus* (16. 3.—9. 4.—24. 4./19). Muuton alkua kuvaa Rau Tyyrinvirtalla talvehtineen yksilön lähteminen 27. 3. (KSi). Seuraavat 28. 3. 2 m Rau Pakarila (HS) ja Ylä-Savossa 4. 4. Son (VMS). Muuton kulku esitetty taulukossa 1. Havaittu yksilömäärä on selvästi totuttua suurempi. Mainittakoon että 6. 5. havaittiin peräti 51 p Son Roudanlampi (VMS). 12. 5. ilmoitettiin myös havainto Cygnus sp:stä (MU).

Taulukko 1. Muuttavien metsähanhien, Anser-hanhien, joutsenien ja kurkien yksilömäärät viiden vuorokauden jaksoissa keväällä 1987.

	Ans fab	Anser	Cyg cyg	Gru gru
27.—31. 3.	—	—	4	—
1.—5. 4.	—	—	13	2
5.—10. 4.	—	—	5	—
11.—15. 4.	1	—	—	10
16.—20. 4.	14	—	18	1
21.—25. 4.	58	—	57	2
26.—30. 4.	174	—	24	36
1.—5. 5.	46	44	184	39
6.—10. 5.	29	—	121	11
11.—15. 5.	11	7	7	11
16.—20. 5.	—	4	13	4
21.—25. 5.	4	8	2	2
26.—31. 5.	—	—	—	—
yht.	337	63	448	99

118

Petolinnut

Hiirihaukka *Buteo buteo* (25. 3.—14. 4.—29. 4./22). Ensimmäiset 2. 4. 1 k ja 5. 4. 1 k Rau Rastunsuo (KSi). Ylä-Savossa 25. 4. (VMS). Muutto esitetty taulukossa 2. Yksilömäärä selvästi normaalia pienempi. Muuttavien Buteo- ja But/Per-haukkojen määrä näkyy myös taulukossa 2.

Piekana *B. lagopus* (31. 3.—16. 4.—29. 4./22). Ensihavainnot: 13. 4. 1 m Rau Rastunsuo

Taulukko 2. Muuttavien hiirihaukkojen, piekanoiden, Buteoiden, But/Per-haukkojen ja mehiläishaukkojen yksilömäärät viiden vuorokauden jaksoissa.

	But but	But lag	Buteo sp.	But/Per	Per api
1.—5. 4.	2	—	—	—	—
6.—10. 4.	—	—	—	—	—
11.—15. 4.	1	2	—	—	—
16.—20. 4.	3	7	1	—	—
21.—25. 4.	2	4	1	4	—
26.—30. 4.	6	82	12	1	—
1.—5. 5.	5	3	1	3	1
6.—10. 5.	1	—	—	—	—
11.—15. 5.	4	—	—	—	1
16.—20. 5.	8	1	—	—	4
21.—25. 5.	1	—	—	—	—
26.—31. 5.	—	—	—	—	1
1.—5. 6.	—	—	—	—	1
yht.	33	99	15	8	8

(KSi) ja 14. 4. 1 m Rau Virta (EV). 29. 4. mahdollista päiväsomma Sii Toivalassa yhteensä 52 m. Viimeinen muuttaja 19. 5. Rau Kaijärvi (EV). Tarkempi muuton kulku taulukossa 2. Yhteissomma 99 m vaatimaton.

Mehiläishaukka *Pernis apivorus* (8. 5.—15. 5.—25. 5./12). Löi aikaisemman saapumisennätyksensä viidellä päivällä: 3. 5. kierteli 1 m Rau Rastunsuolla (KSi). Seuraava 14. 5. 1 m Jua Pisankoski (JV). Kevään yksilömäärä kohtalainen.

Varpushaukka *Accipiter nisus*. Varhaisin havainto 13. 3. 1 m Kuo Likolahti (JP, PPy). 5. 4. parissa paikassa: 1 m Nil Mustalahti (JR) ja 2k Rau Rastunsuo (KSi). Muutto lähemmin taulukossa 3. Muutosomma pienekkö.

Kanahaukka *A. gentilis*. Talvehtimisen takia muuttoa on hiukan hankala todeta. Seuraavat havainnot koskenevat lajin muuttoa: 17. 3. 1 m Rau Virta (EV) ja 4. 4. 1 m Nil Ranta-Sänkimäki (JR).

Sinisuoohaukka *Circus cyaneus* (8. 4.—16. 4.—26. 4./21). Ensimmäiset: 12. 4. 1/ m Rau Pukiharju (KSi) ja 13. 4. 1 m Rau Etelä-Konnevesi (EV) ja 15. 4. 1 m Iis Kihlovirta (KJ). Yhteissomma normaalia pienempi. Muuton kulku taulukossa 3.

Ruskosuoohaukka *C. aeruginosus* (14. 4.—30. 4.—19. 5./14). Havaintoja mukavasti 1/6 (ks. taulukko 3.). Hätäisin ehätti 12. 4./1 m Rau Virta (EV). 30. 4. kahdessa paikassa: 1/ m Rau Rastunsuo (KSi) ja 1/ m Rii Lintujärvet (JP, PPy). Viimeinen 19. 5. 1/ m Sii kk (MU).

Kalasääski *Pandion haliaetus* (12. 4.—21. 4.—27. 4./22). Ensimmäiset havaittiin Rautalamilla: 12.—13. 4. 1 p Tyyrinvirta (KSi), 13. 4. 2 p Etelä-Konnevesi (HS) ja 1 m Rau Virta (EV). Havaittu määrä 12 yksilöä melko vaatimaton.

Nuolihaukka *Falco subbuteo* (14. 4.—9. 5.—26. 5./19). Ensimmäinen subari aikaisin 15. 4. 1 p Sii Toivala (PPy). Seuraava havainto kuun lopulla 28. 4. 1/1 m Rau Rastunsuo (KSi). Esiintymisen tavanomainen.

Ampuhaukka *F. columbarius* (30. 3.—9. 4.—30. 4./20). Tavanomainen esiintymisen. Havaintoja aikaväliltä 3. 4.—6. 5. (ks. taulukko 3.). Varhaisimmat: 3. 4. 1/ p Sii Jälä (JP, PPy) ja 4. 4. 1/ p Rau Rastunsuo (KSi).

Tuulihaukka *F. tinnunculus* (14. 3.—12. 4.—26. 4./21). Havaintoja normaaliin tapaan yhteensä 32 yksilöstä. Ensihavainto 4. 4. 1 m Rau Maukolanniemi (HS). 11. 4. Rautalamilla kahdessa paikassa: 1 m Virta (EV) ja 1/ p Rastunsuo (KSi).

Taulukko 3. Muuttavien päiväpetolintujen yksilömäärät viiden vuorokauden jaksoissa.

	Acc nis	Cir aer	Cir cya	Pan hal	Fal sub	Fal col	Fal tin
1.—5. 4.	3	—	—	—	—	3	1
6.—10. 4.	—	—	—	—	—	1	—
11.—15. 4.	6	1	5	5	1	1	4
16.—20. 4.	3	—	4	—	—	2	6
21.—25. 4.	2	—	6	—	—	—	5
26.—30. 4.	21	2	5	—	3	3	5
1.—5. 5.	9	—	3	—	—	2	5
6.—10. 5.	—	1	—	2	—	1	1
11.—15. 5.	2	—	—	—	1	—	1
16.—20. 5.	2	3	1	4	2	—	2
21.—25. 5.	—	—	—	1	—	—	1
26.—31. 5.	—	—	—	—	—	—	1
1.—5. 6.	—	—	—	—	2	—	—
yht.	48	7	24	12	9	13	32

Rantakanat ja kurki

Kurki *Grus grus* (4. 4.—17. 4.—22. 4./22). Hyvin heikko kevätesiintyminen. Ainoastaan 118 yksilöä. Ensimmäiset melko varhain: 5. 4. 1 p Rau Rastunsuo (KSi) ja 1 m Kaa Kalajoki (PR). 11. 4. 1 m Rau Kerkonkoski (KSi). Ylä-Savossa 25. 4. 1 m Son Koirakoski (KJ). Muutto esitetty taulukossa 1.

Luhthaihti *Porzana porzana* (27. 4.—11. 5.—27. 5./11). Yksi havainto: 3. 6. 1 Ä Kuo Kuhanen (EB).

Ruisräikkä *Crex crex*. 4. 6. 1 Ä Rau Honkamäki (EV).

Nokikana *Fulica atra* (4. 4.—25. 4.—18. 5./19). Ensimmäiset normaalisti 27. 4. 1 m Rau Virta (EV) ja 28. 4. useammalla paikalla: 1 p Rau Virta (EV), 1 p Rau Säynätsalmi (KSi) ja 1 p Kuo Kallansillat (JP, PPy).

Kurki. Piirros:
Veli-Matti Väänänen.

Kahlaajat

Meriharakka *Haematopus ostralegus* (23. 4.—11. 5.—23. 5./13). Ensimmäinen jo 21. 4. 1 m Rau Virta (EV). Tämän lisäksi kaksi muuta havaintoa: 8. 5. 1 p Rau Saikari (TJ) ja 30. 5. 1 m Rau Tallivirta (RP).

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus* (8. 3.—30. 3.—10. 4./22). 26. 3. 3 m Rau Tyyrinvirta (KSi), 27. 3. 4 m Rau Tyyrinvirta (EV) ja 28. 3. 1 m Son Jyrkkä (KJ). Huippuna 15. 4. n. 130 p Sii Toivala (JP, PPy).

Tylli *Charadrius hiaticula* (26. 4.—7. 5.—23. 5./15). Runsas esiintyminen: 1. 5. 1 k Rau Rastunsuo (KSi), 11. 5. 1 m Rau Äijävesi (EV) ja 12. 5. 1 p Iis Haajanen (KJ). Huippuna 14. 5. 14 m Rau Äijävesi (EV). Viimeinen 1. 6. 1 m Sii Aappola (MU). Yhteensä 19 m + 6 p. **Pikkutylli** *C. dubius* (18. 4.—29. 4.—10. 5./18). Hiukan keskimääräistä myöhemmin: 3. 5. 1 p Sii Kasurila (MU), 4. 5. 1 m Rau Tyyrinvirta (KSi) ja 1 p Kaa Kalajoki (PR). Ylä-Savossa 12. 5.

Kapustarinta *Pluvialis apricaria* (7. 4.—19. 4.—29. 4./20). Ensimmäinen todella aikaisin: 4. 4. 1 p Kuo Sorsasalo (JR). Seuraavat reilun viikon päästä: 15. 4. 1 p Rau Rastunsuo (KSi), 1 p Sii Toivala (JP, PPy) ja 1 p Lap (KJ). Päämuutto 5. 5.—13. 5., jolloin havaittiin mm. seuraavia kerääntymiä (suurimmat): 12. 5. 80 p Sii Kasurila (MU) ja 13. 5. 75 p Son Iskola (VMS). Viimeinen 29. 5. 1 k Sii Aappola (MU).

Karikukko *Arenaria interpres*. Kevään ainoa havainto 29. 5. 1 k Sii Aappola (MU).

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago* (8. 4.—19. 4.—29. 4./22). Aikataulussaan: 20. 4. 2 p Rii Ij. (JP, PPy) ja 21. 4. 2 p Rau Tyyrinvirta (KSi). Pienehkönä huippuna 8. 5. 12 p Sii Aappola (MU).

Jänkäkurppa *Lymnocyrtus minimus* (29. 4.—6. 5.—15. 5./20). Mukavasti havaintoja yhteensä 8 yksilöstä seuraavasti: 8. 5. 1 p Sii Aappola (MU), 11. 5. 1 m Rau Virta (EV), 12. 5. 2 p Rau Rastunsuo (KSi), 13. 5. 2 m Rau Rastunsuo (KSi) ja 14. 5. 2 m Rau Rastunsuo (KSi).

Lehtokurppa *Scolopax rusticola* (12. 4.—18. 4.—29. 4./18). Ensimmäinen jo niinkin aikaisin kuin 5. 4. 1 Kuo Levänen (PH). Toinen havainto 15. 4. 1 p + 1 Rau Virta (EV).

Isokuovi *Numenius arquata* (3. 4.—15. 4.—

24. 4./22). Havaittiin keskimääräisesti 15. 4.: 1 p Rau Rastunsuo (KSi), 1 p Lap (KJ), ja 1 m Rau Virta (EV). Seuraavat 16. 4.: 1 ä Son Saukkosuo (VMS). Yleistyi eri puolilla n. 20. 4. Ilmoitetut huiput pieniä, suurimpana 24. 4. 13 p + 40 m Sii Toivala (JP, PPy).

Pikkukuovi *N. phaeopus* (19. 4.—2. 5.—14. 5./17). Kohtalaisen aikaisin: 23. 4. ä Rau Rastunsuo (KSi), 25. 4. 1 p Rau Koskelovesi (KSi) ja 5. 5. 1 p Son Iskola (VMS). Viimeinen muuttaja havaittiin 14. 5. 1 ä Sii Kasurila (MU).

Punakuiri *Limosa lapponica*. Kaksi havaintoa ilmoitettiin: 10. 5. 9 m Rastunsuo (KSi) ja mukava kerääntymä 12. 5. 28 p Sii Kasurila (MU).

Rantasipi *Actitis hypoleucos* (10. 4.—30. 4.—8. 5./18). Ensimmäiset: 28. 4. 1 m Rau Virta (EV), 29. 4. 1 m Rau Virta (EV) ja 6. 5. 1 p Son Roudanlampi (VMS). Huippuna: 6. 5. 26 m ja 10. 5. 33 m/a 19 Rau Virta (EV).

Liro *T. glareola* (16. 4.—1. 5.—8. 5./20). Suhteellisen aikaisin: 24. 4. 1 p Jua Pisankoski (JV) ja 28. 4. 1 ä p Varp Sopenjärvi (HH). Yleistyi eri puolilla 1.—2. 5. Huippuna 12. 5. 70 p Sii Kasurila (MU) ja 14. 5. seuraavasti: 60 k Jua Ylä-purjejärvi (ER, JR), 70 p + 11 m Sii Aappola (MU) ja 40 p Sii Kasurila (MU). Muuton päättymisen 30. 5. 1 k Sii Kasurila (MU).

Punajalkaviklo *T. totanus* (23. 4.—9. 5.—19. 5./19). Epävirallisesti ensimmäinen havaittiin jo 31. 3.—2. 4. 1 p Var Tyyskä(?) Havainnolle ei liene kuitenkaan saatu varmistusta. 'Viralliset' ensimmäiset nähtiin 1. 5. 2 p + 1 Ä Maa Lapinjärvet, Keskimäinen (ER, MU). Tämän lisäksi ilmoitettiin kaksi muuta havaintoa: 6. 5. 1 p Son Roudanlampi (VMS) ja 12. 5. 1 p Iis Haajanen (KJ).

Mustaviklo *T. erythropus* (29. 4.—7. 5.—11. 5./21). Muuton kulku aikavälillä 2. 5.—18. 5. Ensimmäiset: 2. 5. 1 Sii Toivala (LH, TH), 3. 5. 2 p Rau Tervlampi (KSi) ja 11. 5. 1 p Son Saukkosuo (VMS). Huippuna 14. 5. 11 p Son Saukkosuo (VMS). Viimeinen havaittiin 18. 5. 1 p Son Saukkosuo (VMS). Kevään yhteissumma 45 p + 4 m.

Valkoviklo *T. nebularia* (21. 4.—30. 4.—7. 5./22). Ensimmäiset saapuivat normaalisti 29. 4. 1 m Iis Nerohvirta (KJ) ja 1 m Rau Rastunsuo (KSi). 30. 4. jo useammalla paikalla: Rau, Rii, Kaa ja Sii. Suurin kerääntymä 13. 5. 19 p + 4

m Sii Kasurila (MU). Viimeinen muuttaja 29. 5. 1 m Sii Kasurila (MU).

Suokukko *Philomachus pugnax* (28. 4.—4. 5.—11. 5./21). Ensimmäiset: 1. 5. 1/ p Maa Lapinjärvet (ER, MU), 3. 5. 7 p Rii lintujärvet (PH) ja Ylä-Savossa 12. 5. Huippuna: 14. 5. 70 p Kaa Kalajoki (PR), 17. 5. 70 p/k Sii Aappola (MU) ja 19. 5. 85 p Son Iskola (VMS). Viimeiset 29. 5. 1/ p Nil Pieksänkoski (ER) ja 11 k Sii Aappola (MU).

Suosirri *Calidris alpina* (26. 4.—17. 5.—28. 5./18). Havaintoja melko mukavasti. Kaikki havainnot: 26. 5. 1 ad. p Varp Sopenjärvi (HH), 28. 5. 1 p Son Saukkosuo (VMS), 29. 5. 23 k/a 2 Sii Aappola (MU), 30. 5. 3 p Sii Kasurila (MU), 2. 6. 1 p Kuo Kotkatvesi (EB) ja 3. 6. n. 50 p Sii Jälä (EB).

Pikkusirri *C. minuta*. Yksi havainto: 27.—30. 5. 2 p Sii Kasurila (MU).

Lapinsirri *C. temminckii* (2. 5.—7. 5.—29. 5./14). Yllättävän runsaasti havaintoja. kaiken kaikkiaan 73 yks. aikavälillä 14. 5.—5. 6. Ensimmäiset: 14. 5. 12 p Rau Virtala (KSi) ja 17. 5. 2 p Son Saukkosuo (VMS). Eniten 19. 5. 19 p Kaa Kalajoki (PR). Viimeiset 1. 6. 1 p Sii Kasurila (KRu) ja 5. 6. 1 p Son Saukkosuo.

Vesipääsky *Phalaropus lobatus*. 24. 5. havaittiin 5 m Rau Tyyrinvirta (KSi).

Lokeista käenpiikaan

Harmaalokki *Larus argentatus* (8. 3.—1. 4.—28. 4./19). Ensimmäiset maaliskuun lopulla: 25.—26. 3. 1 p Rau Sata (EV) ja 30. 3. 1 p Son (KJ). Suurin parvi 29. 4. 21 p Kuo Kallansillat (JP, PPy).

Selkälökki *L. fuscus* (1. 4.—16. 4.—29. 4./19). 12. 4. 1 m Rau Virta (EV) ja 13. 4. 2 m Kuo Kelloniemi (EB). Huippuna 27. 4. 29 p Kuo Kallansillat (JP, PPy).

Kalalokki *L. canus* (31. 3.—15. 4.—30. 4./21). Saapui 'ajallaan': 13. 4. 1 m Rau Virta (EV), 16. 4. 2 m Rau Rastunsuo (KSi) ja 2 p Sii Toivala (EB).

Naurulokki *L. ridibundus* (30. 3.—10. 4.—21. 4./21). Ensimmäiset: 5. 4. 1 m Kerkonkoski (RA), 12. 4. 2 m Kuo Kelloniemi (EB) ja 3 p Kuo Kallansillat (PH, JP, PPy). Yleistyi 15. 4. ja samana päivänä 1 p Iis Itikka (KJ). 26. 4. n. 800 p Kuo Kallansillat (JP, PPy).

Pikkulokki *L. minutus* (26. 4.—4. 5.—14. 5./20). Suhteellisen aikaisin: 29. 4. 2 m Rau Rastunsuo (KSi), 1. 5. n. 15 p Maa Lapinjärvet (ER, MU) ja 12. 5. 1 p Iis Keskimäinen (KJ). Myöhäinen kerääntymä 31. 5. 70 p Nil Ruokosjärvi (HH).

Kalatiira *Sterna hirundo* (26. 4.—6. 5.—13. 5./21). Verrattain aikaisin: 1. 5. 1 m Lap Ylä-Pitkä (ER, MU), 2. 5. 1 p Rau Sata (KSi) ja Ylä-Savossa 12. 5.

Uuttukyyhky *Columba oenas* (26. 3.—13. 4.—26. 4./15). Tavanomainen esiintyminen. Havaintoja 9 yksilöstä seuraavasti: 5. 4. 1 m Kuo Kelloniemi (JP, PPy, EB) sekä 1 p Sii Leppäkaarre (MU), 6. 4. 1 m Rau Rastunsuo (KSi), 6.—7. 4. 1 p Nil Pieksänkoski (ER, JR), 10. 4. 1 p Sii kk (MU), 11. 4. 1 k Rau Rastunsuo (KSi) sekä 2 m Rau Virta (EV) ja 15. 4. 1 p Varp Sopenjärvi (HH).

Sepelkyyhky *C. palumbus* (27. 3.—9. 4.—24. 4./22). Ennätysaikaiset ensimmäiset: 15. 3. 2 m Sii Toivala (KSA) ja 26. 3. 1 p Iis (KJ).

Käki *Cuculus canorus* (30. 4.—11. 5.—16. 5./21). Ensimmäiset kukkijat: 7. 5. 1 Ä Rau Virta (EV), 8. 5. 1 p Rau Kiesimä (KSi) ja 15. 5. 1 p Son Petäjäjärvi (KJ).

Sarvipöllö *Asio otus* (17. 3.—3. 4.—1. 5./11). 4 havaintoa: 31. 3. 1 Ä Rau Saikari (TJ), 8. 4. 1 Ä Rau Virta (EV), 12. 4. 1 p Jua Pisankoski (JV) ja 7. 5. 1 p Nil (HH).

Suopöllö *A. flammeus* (13. 4.—23. 4.—4. 5./13). 5 havaintoa 6 yksilöstä: 20. 4. 1 p Rau Rastunsuo (KSi), 6. 5. 1 p Kaa Melttusuisto (JV) sekä 2 p Son Saukkosuo (VMS), 7. 5. 1 m Kaa Kalajoki (PR) ja 12. 5. 1 p Sii Kasurila (MU).

Kehraaja *Caprimulgus europaeus* (17. 5.—24. 5.—8. 6./7). Tavanomaiseen tapaan havaintoja vain muutamasta yksilöstä: 4. 6. 1 Ä p Rau Katajavuori (HS, KSi, EV) 6. 6. 1 Ä p Rau Syrjäkangas (HS, EV) ja 7.—12. 6. 1 Ä Rau Jaakonharju (monet).

Tervapääsky *Apus apus* (15. 5.—22. 5.—1. 6./22). Ennätysaikaisin: 14. 5. 1 k Rau Kerkonkoski (KSi) sekä 2 k Kuo Sorsasalo (JR), 15. 5. 1 k Kuo Sorsasalo (JR) ja 17. 5. 1 p Son Saukkosuo (VMS).

Käenpiika *Jynx torquilla* (27. 4.—8. 5.—18. 5./22). Ensimmäiset: 2.—3. 5. 1 Ä Rau Kiesimä (KSi) ja 1 Ä Nil Piekkälänmäki (AH, ER) sekä 8. 5. 1 p Son Koirakoski (KJ).

Varpuslinnut

Kiuru *Alauda arvensis* (11. 3.—29. 3.—15. 4./22). 31. 3. 1 m Rau Virta (EV), 1. 4. 1 p Kuo Päiväranta (JP, PPy) ja 2. 4. 1 Son Paisua (KJ). Yleistyi Kuo 12. 4. Huippuna 17. 4. n. 120 p Sii Toivala (JP, PPy).

Haarapääsky *Hirundo rustica* (7. 4.—4. 5.—13. 5./21): Hiukan keskimääräistä aikaisemmin: 30. 4. 1 kuolleena löydetty Rau Nokisenkoski (KSi), 1. 5. 1 m Rau Virta (EV) ja Ylä-Savossa 14. 5.

Räystäspääsky *Delichon urbica* (1. 5.—7. 5.—14. 5./21). Ensimmäiset 3. 5. jolloin havaittiin neljässä eri paikassa (Rau, Lap). Seuraavat 8. 5. 1 p Rau Kiesimä (KSi) ja 17. 5. 1 p Son Keskusvankila (VMS).

Törmäpääsky *Riparia riparia* (7. 5.—14. 5.—22. 5./15). Ensimmäiset havaittiin keskimääräisesti 14. 5. 2 m Rau Virta (EV). 16. 5. jo useammalla paikalla (Rau, Rii, Sii ja Suo) ja 18. 5. 1 p Son Saukkosuo (VMS).

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus* (19. 5.—29. 5.—10. 6./16). Kaiken kaikkiaan neljä havaintoa: 3. 6. 1 p Kuo Kuhanen (EB), 4. 6. 1 Ä Sii Aappola (MU), 6. 6. 1 Ä Nil (HH) ja 15. 6. 1 Ä Nil Pieksänkoski (JR, ER).

Varis *Corvus cornix*. Muuttoa jo helmikuussa: 16. 2. 4 m Rau Virta (EV) ja 21. 2. 15 m Mil Mustalahti (ER).

Mustavaris *C. frugilegus* (6. 3.—21. 3.—2. 4./21). Suhteellisen aikaisin: 11. 3. 2 m Rau Tyyrinvirta (EV), 14. 3. 1 p Kuo Likolahti (JP, PPy) ja 1. 4. 1 p Iis Runni (KJ). Viimeiset havaittiin 29. 4. 3 Sii Toivala (JP, PPy) ja 2. 5. 1 p Maa Vianta (LS, TS).

Naakka *C. monedula* (11. 3.—24. 3.—13. 4./19). Ensimmäiset: 17. 3. 1 p Kuo keskusta (JP, PPy), 23. 3. 1 m Rau Virta (EV) ja 30. 3. 1 Son Sukeva (KJ). Huippuna 16. 4. 15 p Sii Toivala (JP, PPy). Viimeisimmät 18. 5. 3 m Son Saukkosuo (VMS) ja 6. 6. 1 p Kuo Haapaniemi (KSA).

Peukalainen *Troglodytes troglodytes* (2. 4.—15. 4.—26. 4./16). Havaintoja ilmoitettiin 7 yksilöstä. Ensimmäiset yllättävän myöhään: 2. 5. 1 Ä Kuo Sikoniemi (JR), 3. 5. 1 Ä Rau Virta (EV) ja 10. 5. 1 Ä Son Madesalmi (KJ). **Kulorastas** *Turdus viscivorus* (6. 4.—23. 4.—1. 5./19). Kohtalaisen aikaisin: 13. 4. 1 p Nil Haukijärvi (ER) ja 17. 4. 1 m Rau Virta (EV).

Räkättirastas *T. pilaris* (30. 3.—11. 4.—23. 4./22). 3. 4. Rau kk (EV), 4. 4. 1 p Rii lintujärvet (JP, PPy) ja Ylä-Savossa 24. 4. Yleistyi eri puolilla n. 25.—28. 4.

Laulurastas *T. philomelos* (12. 4.—21. 4.—29. 4./21). Ensimmäinen verrattain aikaisin 15. 4. 1 p Rau Virta (EV). Seuraavat 23. 4. 1 Ä p Rau Heinälampi (EV) ja 25. 4. 1 Son Koirakoski (KJ).

Punakylkirastas *T. iliacus* (4. 4.—14. 4.—27. 4./22). Ensihavainnot 5. 4. 1 p Rau Rastunsuo (KSi) ja 10. 4. 1 Ä p Rau Virta (EV). Yleistyi eri puolilla 27.—29. 4.

Mustarastas *T. merula* (7. 3.—4. 4.—10. 4./19). Ensimmäiset: 31. 3. 1/p Kuo Saarijärvi (JP, PPy), 2. 4. 1 Ä p Rau Mäenrinne (EV) ja Ylä-Savossa 3. 4.

Kivitasku *Oenanthe oenanthe* (12. 4.—24. 4.—4. 5./22). 16. 4. 1/p p ja 23. 4. 1 p Rau Rastunsuo (KSi) sekä 29. 4. 1 p Iis Nerohvirta (KJ).

Pensastasku *Saxicola rubetra* (25. 4.—8. 5.—16. 5./21). Varhaisimmat hiukan keskimääräistä aikaisemmin: 2. 5. 1 p Rau Savonjoki (HS), 3. 5. 1 Ä p Rau Ristilampi (HS) ja 3 p Kaa Kalajoki (PR).

Leppälintu *Phoenicurus phoenicurus* (27. 4.—5. 5.—14. 5./20). ensimmäiset havaittiin seuraavasti: 2. 5. 1 p Rau Savonjoki (HS), 1/p Rau Rastunsuo (KSi) ja 1/p Sii Pyylampi (MU) sekä 3. 5. 1/m Rau Virta (EV) ja 3 Ä Kar (PPE). Ylä-Savossa 5. 5.

Satakieli *Luscinia luscinia* (12. 5.—19. 5.—3. 6./20). Ensimmäiset normaalisti: 18. 5. 1 Ä Kuo Haapaniemi (JP, PPy, KSA) ja 23. 5. 1 Ä Sii kk (MU).

Sinirinta *L. svecica* (4. 5.—11. 5.—23. 5./19). Ajanjaksolla 14. 5.—22. 5. havaittiin 15 yksilöä. Ensimmäiset: 14. 5. 1/p Jua Ala-Purjejärvi (ER, JR) ja 1 p Rau Rastunsuo (KSi) sekä 15. 5. useammalla paikalla (Kaa, Iis, Rau ja Sii). Viimeinen 22. 5. 1 Ä Sii Aappola (MU).

Punarinta *Erithacus rubecula* (7. 4.—15. 4.—30. 4./22). Ensimmäiset verrattain myöhään: 23. 4. 1 p Rau Mäntylä (EV) ja Ä Rau Rastunsuo (KSi). 3. 4. 1 p havaittiin jo useammalla paikalla (Kuo ja Rau).

Pensassirkkalintu *Locustella naevia* (21. 5.—30. 5.—12. 6./20). Ainoastaan kaksi havaintoa ilmoitettiin 31. 5. 1 Ä Son Iskola (VMS) ja 11. 6. 1 Ä Kaa Karsikkovaara (MU).

Viitakerkkunen *Acrocephalus dumetorum* (22. 5.—4. 6.—11. 6./18). Havaintoja ilmoitettiin 9 yksilöstä. Ensimmäiset: 7. 6. 1 Ä Rau Kerkonkoski (KSi), 11. 6. 3 Ä Kaa Karsikkovaara (MU) ja 1 Ä Sii Pyylampi (ER, JR, KRu, MU).

Ruokokerttunen *A. schoenobaenus* (5. 5.—14. 5.—25. 5./22). Ensimmäiset havaittiin suhteellisen myöhään: 17. 5. 1 Ä Sii Aappola (MU), 20. 5. 1 Ä Rau Rastunsuo (KSi) ja Nil Suuri-Pieksä (ER) sekä 23. 5. 4 Ä Son Saukkosuo (VMS).

Kultarinta *Hippolais icterina* (18. 5.—5. 6.—18. 6./13). Yksi havainto 15. 6. 1 Ä Jua Pisankoski (JV).

Mustapääherttu *Sylvia atricapilla* (17. 5.—24. 5.—8. 6./12). Kaiken kaikkiaan ilmoitettiin havaintoja 7 yksilöstä. Ensimmäiset hiukan keskimääräistä myöhemmin: 30. 5. 1 p Kuo Karhonsaari (EB) ja 1. 6. 1 Ä p Rau Virta (EV).

Lehtokerttu *S. borin* (11. 5.—23. 5.—31. 5./21). Ensimmäinen jo 20. 5. 1 Ä Rau Rastunsuo (KSi). Seuraavat vasta reilun viikon päästä 31. 5. 1 Ä Sii Aappola (MU) ja 1 p Kuo Puijonsarvi (EB). Yleistyi kesäkuun alkupuolella.

Pensaskerttu *S. communis* (6. 5.—18. 5.—28. 5./22). Ensimmäiset suhteellisen aikaisin: 14. 5. 2/p Son Saukkosuo (VMS) ja 17. 5. 1 p + 1 p Son Somerkoski, Saukkosuo (VMS). Yleistyi kuitenkin hitaasti, vasta toukokuun lopulla.

Hernekerttu *S. curruca* (4. 5.—12. 5.—23. 5./21). Löi aiemman saapumisennätyksensä päivällä: 3. 5. 1 Ä p Rau Virta (EV). Seuraavat havaittiin vasta 17. 5. jolloin useammalla paikalla (Kuo, Jua, Rau, Sii ja Suo).

Pajulintu *Phylloscopus trochilus* (23. 4.—4. 5.—12. 5./21). Ensimmäinen *Phylloscopus* havaittiin Rautalamilla 30. 4. Ensimmäiset pajulinnot: 1. 5. 1 Ä Rau Äijävesi (EV), 3. 5. 1 m Rau Virta (EV) ja Ylä-Savossa 15. 5. Yleistyi Ala-Savossa 10.—14. 5. Huippuna 17. 5. 107 m/a107 ja 23. 5. 110 m/a110 Rau Virta (EV).

Tiltaltti *P. collybita* (17. 4.—29. 4.—6. 5./22). Saapuminen oli suhteellisen myöhäinen. Ensimmäiset: 1. 5. 1 Ä Rau Virta (EV) ja 3. 5. 1 p Rau Rastunsuo (KSi). Merkillepantavaa oli se, että monelta lomakkeelta tiltaltin havainnot puuttuivat.

Sirittäjä *P. sibilatrix* (28. 4.—15. 5.—1. 6./17). Ensimmäiset verrattain aikaisin: 3. 5. 1 Ä Rau Äijävesi (EV), 10. 5. 1 Ä Rau Äijävesi (EV) sekä 20. 5. 1 Ä Son Saukkosuo (VMS).

Idänuunilintu *P. trochiloides* (14. 5.—28. 5.—6. 6./13). Kaksi havaintoa: 31. 5. 1 p Kuo Kelloniemi (EB) ja 14. 6. 1 Ä Kuo Ranta-Toivala (JP, PPy).

Harmaasieppo *Muscicapa striata* (3. 5.—14. 5.—25. 5./19). Saapuminen todella myöhäinen. Ensimmäiset vasta 26. 5. 2 p Rau Pakuäärre (KSi), ja 28. 5. 1 p Nil Pieksänkoski (ER). Ilmeisesti kuvastaa lajin tavallista myöhäisempää saapumista, vaikka monelta lomakkeelta havainnot lajista puuttuivatkin.

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca* (24. 4.—7. 5.—15. 5./22). Kohtalaisen aikaisin. Ensimmäiset: 28. 4. 1 m Rau Rastunsuo (KSi) ja 1 p Son Sukeva (VMS) sekä 2. 5. 1/p Kuo Sikoniemi (JR).

Rautiainen *Prunella modularis* (4. 4.—19. 4.—2. 5./19). Hiukan keskimääräistä aikaisemmin: 9. 4. 1 p Lep Konnuslahti (AL) ja 10. 4. 1 m Rau Virta (EV).

Niittykirvinen *Anthus pratensis* (2. 4.—13. 4.—24. 4./21). Ensimmäiset normaalisti: 12. 4. 3 p Rii lintujärvet (JP, PPy), 14. 4. 4 m Rau Rastunsuo (KSi) ja 15. 4. 1 m Iis Kihlovirta (KJ). Yleistyi Sii jo 15. 4. Huippuna 3. 5. n. 60 p Sii Kasurila (MU).

Metsäkirvinen *A. trivialis* (17. 4.—29. 4.—6. 5./22). Aikataulussaan: 29. 4. 2 ä m Sii kk (MU) ja 1 m Rau Rastunsuo (KSi) sekä 30. 4. 2 m Rau Rastunsuo (KSi).

Lapinkirvinen *A. cervinus* (5. 5.—16. 5.—23. 5./16). Vain yksi havainto 1. 6. 1 m Rastunsuo (KSi).

Västäräkki *Motacilla alba* (27. 3.—13. 4.—18. 4./22). Ensimmäiset 11. 4. 2 p Rau Tyyrinvirta (MP). 12. 4. havaittiin jo useammalla paikalla (Lep, Rau ja Sii). Yleistyi 16. 4. Sii. Huippuna 22. 4. n. 120 p Sii Toivala (JP, PPy). **Keltavästäräkki** *M. flava* (20. 4.—3. 5.—9. 5./21). Ensimmäiset: 2. 5. 1/ k Sii Aappola (MU) ja 3. 5. useammalla paikalla (Rau ja Sii).

Lapinharakka *Lanius excubitor* (6. 3.—9. 4.—29. 4./19). Ensimmäiset todella aikaisin: 8. 2. 1 p Rau Rastunsuo (EV) ja 6. 3. 1 p Rau Saikari (TJ). Aikaväliltä 8. 2.—25. 4. ilmoitettiin havainto kaiken kaikkiaan 10 yksilöstä.

Pikkulepinkäinen *L. collurio* (12. 5.—19. 5.—31. 5./15). Havaittiin normaalisti: 18. 5. 1/ p Kuo Saarijärvi (JP, PPy) ja 21. 5. 1 p Kuo Huuhanmäki (EB).

Kottarainen *Sturnus vulgaris* (8. 3.—27. 3.—6. 4./22). Ensimmäiset 28. 3. 5 k Kuo Kettulanlahti (JP, PPy), 31. 3. 1 m Rau Rastunsuo (KSi) ja Ylä-Savossa 1. 4. Suurin parvi ainoastaan 50 p 16. 4. Sii Toivala (JP, PPy).

Viherpeippo *Carduelis chloris*. Runsaan talvehtimisen takia muuttoa on hiukan hankala seurata. Seuraavat havainnot kuvannevat kuitenkin muuton alkue: 1. 2. ja 6. 2. 1 m Rau Äijävesi (EV).

Tikli *C. carduelis* (12. 3.—27. 3.—7. 4./12). Vain yksi havainto tästä rikkaruohopeltojen harvinaistuvasta tyypilajista 16. 4. 2 p Kuo Itkonniemi W (EB).

Vihervarpunen *C. spinus* (1. 3.—25. 3.—12. 4./9). Ensimmäiset vasta huhtikuun puolella: 6. 4. 1 m Rau Tyyrinvirta (HS), 8. 4. 1 m Rau Rastunsuo (KSi) ja 14. 4. 1 m Son (KJ).

Hemppo *C. cannabina* (24. 3.—7. 4.—30. 4./21). Ensimmäinen aprillipäivänä 1. 4. 1 p Sii Toivala (JP, PPy). Seuraava viikon kulluttua 7. 4. 1 m Rau Tyyrinvirta (EV). Pienenä huippuna 29. 4. 5 p Sii Toivala (JP, PPy).

Urpiainen *C. flammaea*. Kevään viimeiset havaittiin 9. 5. 1 m Sii Aappola (MU) ja 10. 5. us. ä Sii Kasurila (MU).

Punavarpunen *Carpodacus erythrinus* (9. 5.—19. 5.—27. 5./22). 17. 5. 1 Ä Son Roudanvesi (VMS) ja 18. 5. 2 Ä Rau Virta (EV) sekä 2 Ä Sii Aappola (MU).

Peippo *Fringilla coelebs* (26. 3.—6. 4.—27. 4./22). Ensimmäinen jo 21. 3.—4. 4. 1/p Sii kk (MU) ja Ylä-Savossa 3. 4. 1/p Iis Runni (KJ). Yleistyi eri puolilla 12.—15. 4. Suurimmat kerääntymät tavanomaisia 19. 4. n. 300 p Sii Toivala (JP, PPy) ja 24. 4. 250 p Jua Pisankoski (JV).

Järripeippo *F. montifringilla* (3. 4.—17. 4.—29. 4./22). Ensimmäiset mukavan aikaisin: 11. 4. 1 Ä Rau Virta (EV), 13. 4. 1 Ä Rau Äijävesi (EV) ja 22. 4. 1 p Iis (KJ). Päämuutto verrattain myöhään huippuna 11. 5. n. 800 p Jua Pisankoski ((JV) ja 12. 5. n. 700 k Sii Kasurila (MU).

Punatulkku *Pyrrhula pyrrhula*. Pientä muuttoa havaittiin helmikuussa: 15. 2. 4 m/a3 ja 16. 2. 2 m Rau Virta (EV).

Taviokuurna *Pinicola enucleator*. 6. 3. us. m Rau Hankavesi (JKn).

Hippiäinen *Regulus regulus*. Talvikanta tuhoutui lähes sataprosenttisesti talven kovissa pakkasissa. Ensimmäiset muuttivat huhtikuussa: 15. 4. 1 Ä ja 25. 4. 1 Ä Rau Virta (EV).

Koskikara *Cinclus cinclus*. Viimeiset karat havaittiin huhtikuun puolenvälin paikkeilla: 16. 4. 1 p Nil Pieksänkoski (ER) ja 17. 4. 4 p Rau Nokisenkoski (JP, PPy).

Peltsiäsiirku *Emberiza hortulana* (3. 5.—8. 5.—17. 5./21). Ensimmäiset ennätysmäisen aikaisin: 1. 5. 1 p ja 2. 5. 3 m/a3 Rau Rastunsuo (KSi) sekä 5. 5. 1 Ä Son Sukeva (VMS).

Pohjansiirku *E. rustica* (23. 4.—4. 5.—19. 5./17). Ensimmäiset vasta 12. 5. 2 p Sii Kasurila (MU) ja 15. 5. 1 p Iis Keskimäinen (KJ). Ensimmäiset tsik-sirkut havaittiin jo 15. 4. 1 m ja 29. 4. 3 m/a3 Rau Rastunsuo (KSi). Kevään yhteissumma 11 yksilöä (sis. myös tsik-sirkut).

Pajusiirku *E. schoeniclus* (24. 3.—11. 4.—29. 4./22). Ensimmäiset normaalisti: 12. 4. 1 m ja 14. 4. 3 m/a3 Rau Rastunsuo (KSi) sekä 16. 4. 1 p Iis (KJ).

Keltasiirku *E. citrinella*. Talvehtimisen takia muuttoa on hankala todeta. Muuttoa ainakin jo maaliskuussa: 11. 3. 1 m ja 13. 3. 1 m Rau Rastunsuo (KSi).

Lapinsiirku *Calcarius lapponicus* (4. 4.—15. 4.—2. 5./21). Ensimmäiset mukavan aikaisin: 6. 4. 1/p ja 11. 4. 1 p Rau Rastunsuo (KSi). Päämuutto 29.—30. 4. Viimeiset 15. 5. /1 p + 1 m Sii kk (MU). Yhteissumma n. 40 m + p.

Pulmunen *Plectrophenax nivalis* (5. 3.—25. 3.—9. 4./22). Ensimmäiset jo 23. 2. 2 p Rau Rastunsuo (KSi). Seuraavat 5. 3. 1 k Rau Rastunsuo (KSi) ja Ylä-Savossa 18. 3. 1 p Son Petäjäjärvi (KJ). Huippuna 11. 4. n. 170 m Lap Karvasalmi (ER). Viimeiset huhtikuun lopulla: 26. 4. 10 p Veh Jänissalo (LS, TS) ja 11 p Nil Pieksänkoski (JR) sekä 28. 4. 3 m Sii Toivala (JP, PPy).

KEVÄTRETKI VIROLAHDELLE

- lähtö perjantaina 27. 4. kello 20.30 Kuopion linja-autoasemalta ja 21.30 Varkauden keskusliikenneasemalta
- paluu myöhään (n. 24.00) sunnuntaina 29. 4.
- ilmoittaudu Heikki Kotilaiselle puh. (971) 119 875 tai Eelis Rissaselle puh. (971) 234 407
- retken hinta 100 mk
- omat eväät, mahdollisuus käydä kaupassa tai syömässä lähellä
- lämpimät vaatteet ja makuupussi mukaan.

Pohjois-Savon Lintutieteellisen yhdistyksen Kuikan jäsenistö 1989

Yhdistyksemme jäsenmäärä väheni vuodesta 1988 vuoteen 1989 160:stä 113:een (29,4 %). Syiden syntyjä syviä ei tarvinne enää toistella. Edessä voi olla vain jäsenmäärän nousu ja toiminnan sekä jäsenistön potkiminen uudelleen liikkeelle. Jäsenpopulaation voimakas koirasvoittoisuus säilyi selvänä edelleen: 98 ♂♂ 15 ♀♀. Nimikirjainlyhenteet ratifoidaan nyt ja otetaan käyttöön vuoden 1990 alusta. Tässä 113 urhoollista:

Jäsenistö

Nimi

Aalto Jussi
Alaja Pentti
Antikainen Eero
Balk Terhi
Björk Erkki
Esko Kalevi
Hagman Aarne
Hakola Jaakko
Hartikainen Aimo
Hartikainen Niilo
Hartikainen Pertti
Hartikainen Vesa
Haukka Juhani
Hedlund Mirjami
Heikkinen Veli-Matti
Holopainen Antti
Hublin Patrick
Hytinen Tarmo
Hämeen-Anttila Eero
Hämäläinen Timo
Hölttä Harri
Immonen Sirkka
Jalkanen Tuomo
Jantunen Seppo
Junninen Pirkko
Jussila Silveri
Jäderholm Kai
Jäderholm Senja
Jämsänen Terttu

Jäsenjakauma alueittain:

Kuopio	44	Rautavaara	2
Nilsia	6	Sonkajärvi	2
Iisalmi	5	Suonenjoki	2
Kiuruvesi	5	Tervo	2
Siilinjärvi	5	Vesanto	2
Kaavi	4	Juankoski	1
Rautalampi	4	Karttula	1
Tuusniemi	4	Maaninka	1
Varkaus	4	Varpaisjärvi	1
Leppävirta	3	Vehmersalmi	1
Pielavesi	2	Ei P-Savo	11

Nimi

Karki Eila
Kauhanen Heikki
Kauppila Esko
Kelo Jorma
Kettunen Antti
Kettunen Jaakko
Kiesi Arja
Kohonen Martti
Koistinen Martti
Koivusaari Juhani
Konttinen Seppo
Kotilainen Heikki
Krook Juhani
Kuikka Voitto
Laakso Mikko
Lahdenperä Peter
Lahti Erkki
Laitila Seppo
Laitinen Olli
Liimatainen Osmo
Lilja Sven-Eric
Linkola Martti
Lyytikäinen Ari
Makkonen Esko
Maskulainen Kauko
Meklin Arvi
Niiranen Pekka
Nissinen Vesa
Nisula Antti
Nyrén Aimo
Paasisalo Olavi
Paasisalo Sirpa
Pakarinen Marko
Partanen Heikki
Pekonen Hugo
Peltoranta Hannu
Pennanen Pirjo
Penttonen Martti
Piironen Matti
Pohjolainen Lauri
Puranen Lauri
Pynnönen Jyrki
Pynnönen Petro
Pääkkönen Elina
Pöysälä Pentti
Rajasärkkä Ari
Rautakoski Aarre
Reinikainen Antti
Rissanen Eelis
Rissanen Juhani

Rissanen Kari
 Runko Pentti
 Ruokolainen Kalle
 Rutonen Kalevi
 Ruuskanen Aarne
 Ryynänen Seppo
 Räsänen Pertti
 Räsänen Seppo
 Räsänen Toivo
 Rönkä Helena
 Rönkä Risto
 Salmela Irmeli
 Salo Yrjö
 Saukkonen Kari
 Savolainen Eino
 Skarén Uolevi A. P.
 Söpanen Paavo
 Sorvari Veli Matti
 Säisä Pertti
 Takala Kalevi
 Tallgren Lassi
 Tenhunen Pekka
 Tenhunen Virva
 Tiensuu Laura
 Tikanoja Mikko
 Toivanen Juhani
 Tukiainen Hannu
 Tuomainen Jorma
 Vesanen Esko
 Vuori Jouko
 Väättäinen Heikki
 Väättäinen Juhani
 Yli-Kauppila Asko
 Yliluoma Jarmo

POHJOIS-SAVON LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS KUIKKA
PL 205, 70101 KUOPIO

HALLITUS 1990

Puheenjohtaja	Eelis Rissanen
Sihteeri	Kalle Ruokolainen
Taloudenhoitaja	Aimo Hartikainen
Muut jäsenet	Jussi Helppi
	Harri Hölttä
	Heikki Kotilainen
	Raimo Pakarinen

1

Jäsenmaksut 1990: Jäsenmaksu ja Siivekkään tilausmaksu 40, perhejäsenmaksu 10 mk (ei lehteä).
 Maksut tilille PSP KU 6606 82-2. Yhdistys toimii Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen yhteydessä.

Ohjeita kirjoittajille

Kaikenlaista lintuihin liittyvää, niin tieteellistä, kuin viihteellistä aineistoa otetaan mieluummin vastaan. Käsikirjoitus selvällä käsialalla tai mieluiten koneella. Levykkeellä olevat käsikirjoitukset ovat helpoimmin muokattavissa. Toimitus auttaa kielenhuollossa ym. teknisissä seikoissa, eivätkä vaatimukset ole ankaria. Myös valokuvista ja piirroksista on pulaa. Aineiston voi lähettää toimittajille suoraan tai keskustella ensin suunnitelmista.

JOUKKOKIRJE

